

Згідно форми № Н – 9.02
(затвердженої наказом
МОН молодь спорту Україні
від 29 березня 2012 року №384)

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ:
Завідувач кафедри,
д.держ.упр., професор
_____ І. П. Приходько
«__» _____ 2021р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

Удосконалення обліку і контроль дебіторської заборгованості підприємства
при здійсненні роздрібною торгівлі товарами

Виконав: здобувач вищої освіти
освітньої професійної програми
облік і оподаткування зі
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»

Галух А. О.

Керівник: доцент Волчанська В. Г.

Дніпро – 2021

Форма № Н – 9.01
(затвердженої наказом
МОН молоді спорту України
від 29 березня 2012 року №384)

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра облік, аудиту та УФЕБ
Освітній ступінь магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.держ.упр., професор

_____ І. П. Приходько

« ____ » _____ 2021р.

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу студентку

Галух Анастасії Олександрівни

Тема дипломної роботи «Удосконалення обліку і контроль дебіторської заборгованості підприємства при здійсненні роздрібної торгівлі товарами»

керівник роботи Волчанська Валентина Григорівна
затверджені наказом ДДАЕУ від «08» жовтня 2021р. №3179

2. Строк подання студентом роботи -10 грудня 2021 року

Вихідні дані до роботи: Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Податковий кодекс України, П(С)БО, реєстри синтетичного, аналітичного обліку та фінансова звітність ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА»

Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити).

1. Основні положення та теоретичні основи бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами. 2. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві та його особливості в роздрібній торгівлі. 3. Шляхи вдосконалення організації та ведення бухгалтерського обліку. 4. Необхідність та важливість контролю розрахунків з дебіторами. Висновки та пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).

1.Основні положення та принципи організації бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами. 2.Особливості ведення обліку в ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА». 3. Алгоритм придбання та реєстрації реєстратора розрахункових операцій. 4.Особливості інформаційного забезпечення при здійсненні роздрібної торгівлі. 5.Інформаційна база для здійснення аналізу та контролю розрахунків з дебіторами з метою забезпечення ефективної діяльності підприємства.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання: 10.11.2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи організації бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами	10.09.21-28.09.21 р.	виконав
2	Організація бухгалтерського обліку на підприємстві	1.10.21-12.10.21 р.	виконав
3	Особливості обліку при здійсненні роздрібною торгівлі товарами	15.10.21-26.10.21 р.	виконав
4	Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку	29.10.21- 03.11.21 р.	виконав
5	Контроль та аналіз стану розрахунків з дебіторами	05.11.21-08.11.21 р.	виконав
6	Висновки та пропозиції	09.11.21-14.11.21р.	виконав
7	Оформлення дипломної роботи	15.11.21-20.11.21 р.	виконав

Студент _____ Галух А. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Волчанська В.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ	12
1.1. Економічна сутність та класифікація дебіторської заборгованості	12
1.2. Основні положення процесу реалізації при здійсненні роздрібною торгівлі товарами	18
1.3. Законодавче регулювання обліку і контролю дебіторської заборгованості при здійсненні господарської діяльності підприємствами	22
Висновки до першого розділу	24
РОЗДІЛ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ І ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	26
2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства	26
2.2. Характеристика організаційної роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики підприємства	34
2.3. Облік дебіторської заборгованості та специфіка її відображення при здійсненні роздрібною торгівлі товарами підприємством	38
2.4. Особливості інформаційного забезпечення в роздрібній торгівлі	43
2.5. Напрями удосконалення дебіторської заборгованості та процесу реалізації товарів	46
Висновки до другого розділу	52

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТА ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ І ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	53
3.1. Контроль дебіторської заборгованості під час здійснення реалізації товарів	53
3.2. Економічний аналіз та доцільність своєчасного відображення операцій з роздрібною торгівлі	55
3.3. Удосконалення контролю дебіторської заборгованості та процесу реалізації на підприємстві	58
Висновки до третього розділу	61
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ	73

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення обліку та контроль дебіторської заборгованості та інформаційне забезпечення процесу реалізації при здійсненні роздрібно торгівлі товарами»

Дипломна робота магістра: Галух Анастасії Олександрівни, 85 с., 7 рис., 3 табл., 10 додатків, 65 літературних джерела.

Об'єкт дослідження дебіторська заборгованість від покупців при здійсненні роздрібно торгівлі товарами, особливості інформаційного забезпечення, необхідність аналізу та контролю заборгованості від дебіторів.

Метою роботи є обґрунтування основних теоретичних положень, розроблення практичних рекомендації для удосконалення обліку та контролю заборгованості від дебіторів.

Методи дослідження аналіз нормативних та законодавчих документів відносно обліку та контролю розрахунків пов'язаних з дебіторською заборгованістю, використовувались матеріали із наукових праць вчених із галузі бухгалтерського обліку, практичні та теоретичні аспекти, аналізу та контролю, нормативні документи та інструкції з даної галузі, інформація із науково-практичних та наукових конференцій стосовно проблем обліку заборгованості від дебіторів та реалізації товарів в роздріб.

Результати впроваджені в діяльність підприємства ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» м. Дніпро, Дніпропетровська область.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

Дебіторська заборгованість, реалізація, роздрібна торгівля товарами, бухгалтерський облік, аналіз та контроль дебіторської заборгованості.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА

Дебиторская задолженность, реализация, розничная торговля товарами, бухгалтерский учет, анализ и контроль дебиторской задолженности.

KEYWORDS

Accounts receivable, sales, retail trade in goods, accounting, analysis and control of receivables.

ВСТУП

Актуальність теми. Для діяльності підприємств сьогодення облік являється важливою функцією управління. За допомогою обліку відображаються реальні процеси обігу товарів, розподілу та споживання, також за допомогою обліку здійснюється характеристика фінансово-економічного стану господарювання та виступає основою для подальшого планування діяльності суб'єкта господарювання в майбутньому. При здійсненні господарської діяльності підприємства не мають можливості здійснювати розрахунки з контрагентами одночасно при передачі товарів, продукції, виконанням робіт чи наданням послуг, саме в цьому випадку виникає дебіторська заборгованість. Вона може зависати від декількох днів до місяців чи навіть років, чим довший термін непогашення тим більша загроза не сплати за товари. Зростання дебіторської заборгованості негативно впливає на фінансовий стан суб'єкта господарювання, що може привести навіть до банкрутства. Заборгованість від дебіторів також значною мірою впливає на достовірність фінансової звітності, саме тому правильний облік, визначення, аналіз та контроль заборгованості від дебіторів є надзвичайно важливим та актуальним питанням.

На сьогоднішній день будь – які розрахунками між підприємствами повинні бути відображені на рахунках бухгалтерського обліку. Несвоєчасність оплати по розрахунках з реалізації товарів, робіт і послуг призводить до виникнення дебіторської заборгованості».

Незалежно від того, розпочинається бізнес чи розвивається, правильне ведення та відображення операцій бухгалтерського обліку є надзвичайно важливим. Цей відділ займається двома основними робочими місцями для вашого бізнесу - кредиторською та дебіторською. З цих двох дебіторська заборгованість - найцікавіша частина володіння компанією.

Дослідженням питань стосовно проблемам розвитку, відображення, теорії та практики бухгалтерського обліку заборгованості від дебіторів

займались наступні вчені-економісти: С.Л. Берези, О.С. Бондаренка, І.О. Власової, Л. З. Городянської, Н. Гури, М.Г. Жук, О.І. Коблянської, М.Л. Котляра, О.М. Кіяшко, О.В. Лишиленка, Н. Матицини, І.М. Медведик, О.А. Скорби, В.В. Сопка, Н.М. Ткаченко.

Мета і завдання дослідження. Під час написання дипломної роботи було обґрунтовано основні теоретичні положення, розроблено практичні рекомендації для удосконалення обліку та контролю заборгованості від дебіторів. Для досягнення даної мети в дипломній роботі визначені завдання які вирішені в процесі написання, а саме:

- розкрито історичний аспект та економічну сутність обліку заборгованості від дебіторів;

- досліджено особливості бухгалтерського обліку заборгованості від дебіторів та процес відображення реалізації товарів в роздріб у Товаристві з обмеженою відповідальністю «ТОРГІВЕДЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА»;

- проаналізовано стан розрахунків з дебіторами ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА»;

- досліджено особливості та порядок здійснення контролю за розрахунками з дебіторами.

Об'єкт дослідження – організація та методика обліку та контролю заборгованості від дебіторів, порядок здійснення контролю за розрахунками на підприємстві ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА».

Предмет дослідження даної дипломної роботи полягає в сукупності практичних та теоретичних аспектів обліку заборгованості від дебіторів, економічні закономірності та розвиток розрахунків.

Методи дослідження. Під час написання дипломної роботи застосовувались загальнонаукові принципи та методологія проведення досліджень. Використовувались нормативні та законодавчі документи відносно обліку та контролю розрахунків пов'язаних з дебіторською заборгованістю.

Пі час написання роботи використовувались матеріали із наукових праць вчених із галузі бухгалтерського обліку, практичні та теоретичні аспекти, аналізу та контролю, нормативні документи та інструкції з даної галузі, інформація із науково-практичних та наукових конференцій стосовно проблем обліку заборгованості від дебіторів та реалізації товарів в роздріб.

Наукова новизна одержаних результатів. При написанні дипломної роботи було одержано результати, щодо вдосконалення не тільки практичних а й теоретичних засад обліку та контролю заборгованості від дебіторів:

удосконалено:

- запропоновано запровадити систему штрафування покупців у випадках несвоєчасного погашення заборгованості за попередньо відвантажену продукцію, що призведе до ефективного скорочення розмірів простроченої заборгованості та позитивно вплине на економічну діяльність суб'єкта господарювання;

- систему контролю розрахунків з дебіторами для здійснення ефективного контролю за станом та змінами стану розрахунків з контрагентами та прийняття ефективних управлінських рішень;

- здійснення процесу документообігу на підприємстві та оброблення первинних документів;

- історичний аспект та економічну сутність обліку заборгованості від дебіторів;

набули подальшого розвитку:

- класифікація заборгованості від дебіторів за товари, для підвищення достовірності отриманої про стан заборгованості;

- система звірки стану розрахунків з покупцями;

- розкрито особливості організації обліку розрахунків з дебіторами на ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА»;

- здійснили узагальнення чинної методики стосовно первинного, аналітичного і синтетичного обліку операцій відносно розрахунків з дебіторами;

- здійснено аналіз стану розрахунків з дебіторами та процес відображення операцій з реалізації в роздріб у ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА»;
- здійснено дослідження стосовно методики та організації контролю заборгованості від дебіторів на підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів дипломного дослідження полягає у використанні та запровадженні в практичній діяльності розроблених та запропонованих пропозицій дасть змогу підприємству упорядкувати процес ведення обліку заборгованості на підприємстві, покращити методи економічного аналізу та контролю стосовно заборгованості від дебіторів та реалізації товарів в роздріб.

Апробація результатів дипломної роботи. За результатами даного магістерського дипломного дослідження здійснено публікацію наукової статті на тему: «Проблемні аспекти законодавчого регулювання обліку дебіторської заборгованості та її оцінки для своєчасного прийняття управлінських рішень і забезпечення економічної стійкості підприємства».

Дебіторська заборгованість – описується як гроші, заборговані перед вашою компанією. Ця заборгованість здебільшого походить від товарів та послуг, які ви продали своїм клієнтам. Звичайно, недостатньо мати відкрити дебіторську заборгованість. Гроші повинні надійти для покриття заборгованості та правильної обробки.

Дебіторська заборгованість містить усі вимоги компанії до інших юридичних чи фізичних осіб щодо грошей, товарів чи послуг. Це борг перед компанією за відвантажені, але не оплачені товари, послуги та інші операції. Він буває двох видів: комерційний (оперативний) та спеціальний (післяопераційний). І.О. Власова зазначає : «Залежно від терміну погашення дебіторська заборгованість може бути:

о короткострокова - поточні, які повинні бути погашені протягом одного року або операційного циклу, якщо він довший за рік;

о довгострокові-необоротні.»

Операційна дебіторська заборгованість виникає під час звичайної

діяльності через продаж товарів або надання кредитних послуг. Така позика називається комерційною. На відміну від передоплати, ця форма поширена у міжнародній практиці. Згідно з умовами договору, клієнт сплачує борг протягом 15, 30, 45 або 60 днів і більше, що сприяє розвитку торгівлі. Борги за торговими операціями відображаються на рахунках «Дебіторська заборгованість», які підтверджуються рахунками -фактурами, та «Отримані векселі», які підтверджуються офіційними борговими зобов'язаннями.

Макаров В. І. вважає : «Неопераційна дебіторська заборгованість виникає з операцій, не пов'язаних з операційною діяльністю підприємства. Він включає позики та аванси, видані працівникам або філіям компанії, депозити для покриття потенційних збитків, депозити як гарантію виплати, дивіденди та відсотки до виплати тощо». Він записується під відповідними назвами і не включається до торговельної дебіторської заборгованості.

Публікації. Основні положення дипломної роботи відображено у 5 наукових працях, зокрема у 4 тезах доповіді – у збірнику матеріалів науково-практичних конференцій та 1 статті – монографії.

Структура і обсяги дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, з 7 рисунків, 3 таблиць, 10 додатків, 65 літературних джерела. Основний зміст дипломної роботи викладено на 85 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

1.1. Економічна сутність та класифікація дебіторської заборгованості

Оскільки сьогодні майже не існує підприємств, організацій, юридичних осіб які не продають товари, виконують роботи, чи надають послуги іншим підприємствам, фізичним особам. Відповідно, останні за придбані товари (виконані роботи, надані послуги) повинні надати продавцю компенсацію - гроші чи інші активи. Якщо продаж та отримання грошей чи іншої компенсації відбуваються одночасно, бухгалтерський облік зі сторони продавця не відображає заборгованість покупців. Для прикладу, це найбільш характерно коли покупці купують за готівку товар та відразу після оплати отримують товар, тобто для роздрібних торговців. У цьому випадку дебіторська заборгованість не виникає, оскільки немає що обліковувати а отже, проблем з її обліком не може виникати. Якщо спочатку надаються товари, роботи чи послуги, а платити за них планується пізніше, то в бухгалтерському обліку продавця необхідно відобразити заборгованість покупців. Саме такий борг має назву- дебіторська заборгованість, а покупці, що мають заборгованість, - боржниками. Розглянемо особливості обліку таких боргів.

Аналізуючи вітчизняні наукові джерела, ми бачимо, що науковці по-різному трактують дебіторську заборгованість. Для прикладу, А.М. Мороз наголошує, що: «Дебіторська заборгованість визначається, як сума боргів, що належать підприємству, організації, установі від юридичних осіб, і виникають в процесі господарської діяльності підприємств, організацій, установ» [45, с. 52].

А. Г. Завгородній, Г. Л. Вознюк та Т.С. Смовженко визначають наступне поняття: «Дебіторська заборгованість – це заборгованість юридичних або фізичних осіб, що виникла в процесі господарської діяльності

певного підприємства, організації чи установи» [22, с. 73].

Купріна Н.М. в свою чергу стверджує, що: «Дебіторська заборгованість визначається як суму боргів, які належать підприємству, організації, установі, підприємцю від фізичних або юридичних осіб в результаті господарських відносин з ними [18, с. 26].

В.Г. Макаров і М. С. Белоусов згідно зі своєю класифікацією називає: «Дебіторську заборгованість коштами в розрахунках». За В. Г. Макаровим та М. З. Белоусовим, наполягають на тому, що: «Кошти в розрахунках представляють собою борги інших підприємств або осіб даному підприємству (наприклад, заборгованість покупців, що виникла у зв'язку з тим, що розрахунок за готову продукцію відбувається згідно з діючими правилами через відповідний строк після прийняття продукції). Сюди ж відносяться розрахунки з працівниками підприємства по грошових сумах, що видані їм під звіт для здійснення відповідних витрат. По закінченню доручення працівник (підзвітна особа) повинна надавати звіт про витрачання отриманої суми, а кошти, що залишилися, повернути до каси. Такі розрахунки називаються розрахунками з підзвітними особами» [30, с. 28].

Кірейцев Г.Г. стверджує, що «Дебіторська заборгованість – це вимоги щодо оплати. Боргові вимоги є еквівалентом боргу тієї особи, на яку покладається виконання обов'язку; як і борги, боргові вимоги розглядаються з точки зору терміну їх виконання [30]

Дебіторську заборгованість можна визнати активом у випадку, якщо є ймовірність того, що майбутні економічні вигоди, пов'язані з цією статтею, надходять до підприємства, і сума цієї статті достовірно може бути оцінена.

Спочатку заборгованість від дебіторів ставиться на баланс за історичною або по іншому фактичною вартістю. Це вартість активів, придбаних боржником (товари, нематеріальні активи, виконана робота, надані послуги, кошти, нараховані до отримання процентів тощо).

У випадку коли компанія своєму контрагенту виконує роботи, реалізує

товари чи надає послуги безоплатно, дебіторська заборгованість не може бути визнана, адже отримати економічні вигоди неможливо.

Тому у ПСБО 10 «Дебіторська заборгованість» зазначені методи для оцінки дебіторської заборгованості на етапах відображених на рис. 1.1.

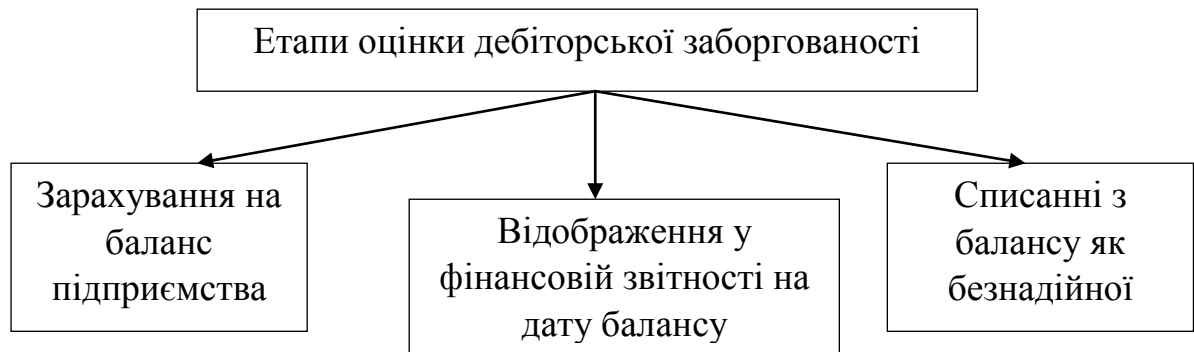

Рис 1.1. Етапи оцінки дебіторської заборгованості

Яремчук І. В. зазначає : «Заборгованість від дебіторів за товари, продукцію, роботи, послуги в бухгалтерському обліку визнається (зараховується на баланс підприємства) одночасно з доходом. Отже, для того щоб поточна заборгованість від дебіторів за реалізовані товари, продукцію, роботи чи послуги була визнана». Тому необхідне дотримання наступних критеріїв визнання доходу:

- покупцю повністю передається ризики та вигоди, пов'язані з правом власності на товари чи інші активи;
- компанія більше не керує та не контролює реалізовані товари, продукцію, інші активи);
- можливо достовірно визначити розмір доходу;
- є впевненість, що операція призведе до збільшення економічної вигоди підприємства і що витрати, пов'язані з операцією, можливо достовірно оцінити.

Макаренко Л. М. вважає: «Укладаючи угоду між підприємствами визначаються обставини здійснення операцій про постачання товарів та продукції чи надання послуг зазначається момент передачі всіх ризиків та

вигод, пов'язаних із правом власності на дані товари, продукцію, послуги, роботи».

В той же час коли здійснюється визнання дебіторської заборгованості здійснюється класифікація за критеріями рис. 1.2.

Рис. 1.2. Критерії класифікації дебіторської заборгованості

Власов Г. І. зазначає: «Також в залежності від терміну погашення розрізняють довгострокову та поточну дебіторську заборгованість. Виділяють два критерії для здійснення класифікації: термін погашення заборгованості та її зв'язок з операційним циклом.

До довгострокової заборгованості можна віднести тільки ту суму заборгованості від дебіторів яка не буде погашена на протязі дванадцяти місяців з дати балансу та не виникає протягом нормального операційного циклу.

До поточної заборгованості від дебіторів можливо віднести суму заборгованості контрагентів підприємства яка буде погашена на протязі 12 місяців з дати балансу та виникає протягом нормального операційного циклу.

Для класифікації заборгованості на довгострокову та поточну використовується критерій операційний цикл, тобто це проміжок часу між придбанням запасів що використовуються для нормальної діяльності підприємства та надходженням грошей чи їх еквівалентів при реалізації товарів, продукції чи послуг виготовлених з них.»

До операційної діяльності відноситься основна діяльність підприємства та будь-яка інша діяльність яка не являється фінансовою чи інвестиційною діяльністю.

Дебіторську заборгованість також можливо класифікувати за об'єктами, щодо яких вона виникла рис. 1.3.

Рис. 1.3. Класифікація дебіторської заборгованості за об'єктами, щодо яких вона виникла

Також дебіторську заборгованість можливо класифікувати в залежності від того наскільки своєчасно вона була погашена:

- поточна, тобто заборгованість дебіторів, термін сплати якої ще не настав;
- прострочена - заборгованість дебіторів, яка не була сплачена у визначений термін, до неї відносять безнадійну та сумнівну дебіторські заборгованості.

Безнадійна заборгованість від дебіторів – це поточна заборгованість дебіторів підприємства за реалізовані товари, продукцію, надані послуги чи

роботи, за якою закінчився термін позовної давності чи, щодо не сплати якої боржником існує впевненість.

Сумнівна дебіторська заборгованість – поточна заборгованість дебіторів підприємства за роботи, послуги, продукцію, товари, щодо повернення боржником якої існує невпевненість.

Яремчук А. Н. зазначає наступне: «Також можливо виділити два особливих види дебіторської заборгованості:

- відстрочені податкові активи – до неї відноситься сума податку на прибуток, яка виникає коли податковий прибуток є більшим за обліковий прибуток та підлягає відшкодуванню в наступних періодах, порядок відображення в обліку та методологічні засади регламентуються та зазначені в ПСБО 17 «Податок на прибуток»;

- витрати майбутніх періодів – до таких затрат відносяться витрати що були здійснені у звітному періоді проте їх визнання як витратами буде у майбутньому звітному періоді у Звіті про фінансовий результат відповідно принципу відповідності доходів та витрат. До витрат майбутніх періодів можна віднести витрати , які пов'язані із освоєнням нових агрегатів та виробництва; підготовчі роботи в сезонних галузях промисловості; орендні платежі сплачені авансом; передоплата періодичних видань; оплата по страховому полісу».

Накопичення інформації відносно заборгованості від дебіторів та відображення операцій по ній використовують наступні класи рахунків із плану рахунків: 1 «Необоротні активи»; 3 «Кошти, розрахункові та інші активи». Дані рахунки узагальнюються у статті, для подальшого відображення у Балансі підприємства згідно із встановленою формою ПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Суб'єктам господарювання слід приділяти значну увагу питанні первинного обліку заборгованості від дебіторів та правильного відображення на рахунках бухгалтерського обліку для накопичення та подальшого обліку.

1.2. Основні положення процесу реалізації при здійсненні роздрібною торгівлі товарами

При здійсненні роздрібною торгівлі слід надзвичайно важливу увагу приділяти оформленню документам, адже як правило перевіряючи органи приділяють їм надзвичайно велику увагу, на нашу думку слід звертати увагу на такі деталі при оформленні первинної документації в роздрібній торгівлі.

При здійсненні господарської діяльності процес оформлення первинної документації починається оприбуткування товару, перелік документів в першу чергу залежить від умов доставки товарів до магазину роздрібною торгівлі. Як правило доставка здійснюється з використанням автомобільного транспорту і дана операція оформлюється товарно-транспортною накладною (ТТН). Даний документ призначений та використовується для обліку товарно-матеріальних цінностей під час їх переміщення, розрахунків за перевезення вантажу та здійснення обліку виконаної роботи, то входить до переліку документів яким можна оформлювати списання товарно-матеріальних цінностей, оприбуткування оперативного, складського та бухгалтерського обліку і може бути складена як в паперовій формі так і в електронній із обов'язково заповненими реквізитами згідно Правил № 363, з внесеними змінами від 12.07.2019 [5].

Згідно нових правил товарно-транспортна накладна в електронному вигляді має рівнозначну силу паперовому варіанту оформлення у випадку підписання водієм чи експедитором за допомогою електронно-цифрового підпису, матеріально-відповідальних осіб з боку вантажовідправника та вантажоодержувача.

Створення, передавання, відправка, одержання, обробка, зберігання, використання та знищення ТТН що оформлені в електронному вигляді здійснюються згідно Закону № 851 «Про електронні документи та електронний документообіг» та Закону № 2155 «Про електронні довірчі послуги». У випадку оформлення товарно-транспортної накладної в

електронному вигляді всі супровідні документи також повинні оформлюватись в електронній формі згідно Правил №363.

У випадку оформлення товарно-транспортної накладної у паперовому вигляді підприємство може:

- 1) використовувати форму яка наведена в Правилі №363
- 2) оформлювати документи у довільній формі але документ повинен містити інформацію про:
 - дату та місце складання;
 - назву документа;
 - перелік товарно-матеріальних цінностей та їх кількість, основні характеристики для ідентифікації вантажа;
 - прізвище, ім'я, по батькові водія чи експедитора, вантажовідправника, вантажоодержувача та замовника;
 - дані про автомобіль, а саме марка, тип, реєстраційний номер, модель;
 - зазначення повного адресу пунктів навантаження та розвантаження, посад, прізвищ, підписів матеріально-відповідальних осіб як з боку вантажоодержувача так і вантажовідправника.

При оформленні товарно-транспортної накладної у паперовій формі всі супровідні документи також повинні бути оформлені у паперовій формі і завірені підписами матеріально-відповідальних осіб згідно Правил № 363.

Після змін в Правилах №363 стали вважати що наявність тільки товарно-транспортної накладної недостатньо для визнання факту придбання товарно-матеріальних цінностей і необхідно оформлювати видаткову накладну.

У випадку коли товарно-транспортна накладна не оформлюється, то необхідно створити та оформити видаткову накладну для подальшого оприбуткування товару.

Згідно графіку документообігу затвердженого суб'єктом господарювання матеріально відповідальна особа повинна здавати в

бухгалтерію підприємства товарні звіти та прикласти до них всі видаткові та прибуткові документи за даний період. Порядок заповнення товарного звіту регламентується Метод рекомендаціями № 157. Для заповнення видаткової частини підставою є розрахункові квитанції, Z-звіти, прибуткова частина заповнюється на підставі прибуткових документів.

Порядок оформлення та заповнення цінників на товар регламентується Інструкцією № 2, п.5 в якому передбачено, що ціни повинні бути зафіксовані в реєстрі роздрібних цін. Там повинні міститись дані про назву товару, марку, артикул, оптову відпуску ціну із зазначенням документа, тип, роздрібну ціну, розмір торгівельної надбавки.

Ціна реалізації в роздрібній торгівлі для інформування споживачів згідно Інструкції № 2 може бути зазначена на:

- цінниках, зазначених на зразках товарів;
- преїскурантах;
- етикетках від підприємств виробників;
- товарних ярликах;
- упаковці від товару в якому здійснюється його реалізація;
- самому товарі, але у випадку якщо ціна не знижує якість товару і

не впливає на погіршення його товарного вигляду.

Сьогодні майже всі підприємства які здійснюють роздрібну реалізацію товарів при розрахунках із споживачами використовують технології автоматизованої ідентифікації товарів за допомогою штрих-кодів нанесених на товари, а ціна товару в свою чергу зберігається на пам'яті реєстратора розрахункових операцій (РРО) чи комп'ютера. У випадку застосування РРО у відділах торгівельних залів даних суб'єктів господарювання мають знаходитись для споживачів у доступному місці преїскурант із обов'язковим підписом працівника що відповідає за установлення, формування та застосування цін на товари [14].

Для інших способів які використовують суб'єкти господарювання в роздрібній торгівлі для позначення ціни особливі умови не висуваються,

тому підприємства на товарних ярликах, етикетках та упаковках мають право зазначати будь-яку інформацію що дає споживачу дані про ціну на товари, так же може вказати тільки ціну.

Через відсутність особливих вимог до оформлення, суб'єкти господарювання можуть використовувати ярлики-липучки, чи написи на товарі зроблені фломастером чи ручкою, єдине обмеження не може бути здійснений напис олівцем.

Верзин Р. О. в нормативному регулюванні розрахунків виділяє: «Також варто зазначити що ціни вказані на товарах повинні бути з урахуванням ПДВ згідно ч. 3 ст. 15 Закону № 1023 Про захист прав споживачів. Але виділяти окремо суму ПДВ на цінниках немає необхідності згідно листа Мінекономіки України від 17.01.2001р. №55-38/15.

Під час операцій пов'язаних із реалізацією товарів документальне оформлення залежить в першу чергу від форми розрахунків. Як вже зазначалось більшість підприємств при здійсненні роздрібною торгівлі мають застосовувати реєстратор розрахункових операцій. Тобто суб'єкти господарювання при здійсненні розрахункових операцій в готівковій чи безготівковій формі, а саме використання платіжних карток (також можливо використання двох форм розрахунків одночасно) з реалізації товарів, зобов'язані провести дані розрахункові операції на всю суму реалізації через опломбовані та зареєстровані в порядку встановленому та мають бути переведені в фіскальний режим роботи РРО з подальшим друкуванням необхідних розрахункових документів згідно ч. 1 ст. 3 Закону 265/95 Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг [8].

Також підприємства роздрібною торгівлі мають забезпечити під час здійснення реалізації товарів можливість використання електронно платіжного засобу згідно із ч. 2 ст. 17 Закону №1023 і п. 21 Порядку № 833 Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів [7].

Розрахунковим документом у даному випадку являється фіскальний чек РРО та квитанція платіжного терміналу. Обов'язкові реквізити, які мають бути зазначені в чеку РРО наведені в Положенні № 13 Про затвердження Положення про форму та зміст розрахункових документів/електронних розрахункових документів, Порядку подання звітності, пов'язаної із використанням книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок), форми № ЗВР-1 Звіту про використання книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок)».

1.3. Законодавче регулювання обліку і контролю дебіторської заборгованості при здійсненні господарської діяльності підприємствами

Реформи в економічній сфері які проводяться в Україні на сьогоднішній момент, неякісне законодавче регулювання та незахищеність, нестабільність в політичній сфері спричиняють порушення при обліку розрахункових операцій у суб'єктів господарювання. Розбіжності, неточність та некоректність даних операцій призводить до викривлення поданої інформації в фінансовій звітності підприємств та спричиняє прийняття помилкових рішень при управлінні підприємством [17].

Заборгованість від покупців та замовників регламентується нормативними документами, які здійснюють забезпечення обліку та контролю за раціональністю та цільовою направленістю використання грошових коштів. В Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зазначено правові принципи з приводу ведення, організації, регулювання бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності суб'єктами що здійснюють господарську діяльність [1].

Наступним правовим документом що регулює відносини є Податковий кодекс України, адже при здійсненні будь-якої діяльності виникають зобов'язання відносно податків та зборів. Саме в цьому нормативному документу зазначено всі податки та збори і порядок їх адміністрування, які

можуть справлятися в Україні, права та обов'язки не тільки платників податків та зборів, а й посадових осіб, що здійснюють контроль за своєчасністю та достовірністю сплати всіх податків та зборів [2].

До основного нормативного акту, що регулює облік розрахунків з дебіторами є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» (П(С)БО). Інші законодавчі акти здебільшого заборгованість від дебіторів розглядають та відносять до об'єктів податкового обліку, а саме відображення заборгованості в фінансовій звітності та зазначають рекомендації в конкретних питаннях [3].

Правильне формування інформації щодо розкриття у фінансовій звітності дебіторської заборгованості та її відображення у бухгалтерському обліку а саме методологічні засади регулюються в першу чергу ПСБО 10. Проте у окремих видах дебіторської заборгованості під час формування інформації необхідно враховувати методологічні засади зазначені:

- щодо заборгованості за операціями оренди - ПСБО 14 «Оренда»;
- щодо заборгованості з поточного податку на прибуток - ПСБО 17 «Податок на прибуток»;
- щодо заборгованості за контрактами на будівництво - ПСБО 18 «Будівельні контракти»;
- по боргу в іноземній валюті - ПСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»;
- за боргами пов'язаних сторін - ПСБО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін».

Складність законодавчого регулювання обліку заборгованості від дебіторів полягає в тому що закони, нормативно-правові акти якими вона регулюється не завжди узгоджені між собою та мають деякі недоліки. Тому аналізуючи законодавчі акти якими регулюється бухгалтерський облік заборгованості від контрагентів, а саме НП(С)БО (національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку), план рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції щодо його застосування, Податковий кодекс України та його

вимоги з боку податкового законодавства, також складність аудиту та управлінського обліку заборгованості від дебіторів через відсутність законодавчого регулювання свідчить про недосконалість даних нормативних документів та актуальність коректного обліку заборгованості від дебіторів в системі управління підприємством для забезпечення своєчасного закриття заборгованості від дебіторів та пришвидшення її оборотності.

Надзвичайно важливим для правильного організування розрахунків дотримання фінансової дисципліни, сплата власних заборгованостей та забезпечити своєчасне отримання оплати за реалізовані товари, продукцію, надані послуги чи виконані роботи. Адже у разі несвоєчасного надходження оплати у підприємства виникає брак оборотних коштів що викликає фінансові труднощі для нормального функціонування господарської діяльності підприємства.

Висновки до першого розділу

Узагальнюючи всю подану інформацію можна сказати що в сучасній економіці України наявна відносно велика кількість суб'єктів господарювання у тяжкому становищі, через проблему несвоєчасної сплати чи взагалі несплати заборгованості від дебіторів. Розрахунки з дебіторами відносяться до одного із найважливіших складових не тільки для розширення діяльності підприємства та збільшення обсягів, а й взагалі для нормального функціонування суб'єкта підприємства, тому необхідне постійний контроль та спостереження за станом розрахунків шляхом аналізу розрахункових операцій на підприємстві.

Для кожного суб'єкта господарювання важливо приділяти велику увагу організації обліку заборгованістю від покупців та замовників, для забезпечення упорядкування інформації, достовірність та прозорість даних відносно операцій з дебіторами. Тому на нашу думку запропоновані вище заходи відносно забезпечення облікового процесу розрахунків з дебіторами

за реалізовані товари, продукцію, виконані роботи чи надані послуги, методи управління заборгованістю від покупців та замовників матимуть позитивний вплив на економіку країни та сприятиме антикризовому регулюванню фінансового стану.

Здійснивши аналіз теоретичних засад, класифікації, проблем обліку та управління заборгованістю від дебіторів на підприємстві:

- заборгованість від дебіторів перешкоджає ефективному використанню засобів підприємства, адже суб'єкту господарювання необхідно сплачувати по зобов'язанням до моменту отримання оплати за реалізовані товари;

- методологічні засади відносно інформації про заборгованість від дебіторів у бухгалтерському обліку та подальше відображення її стану у фінансовій звітності визначає положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 „Дебіторська заборгованість”. Норми даного П(С)БО застосовують підприємства, організації та інші юридичні особи незалежно від форми власності (крім бюджетних підприємств);

- під час написання магістерської дипломної роботи було виявлено різноманіття класифікації заборгованості від дебіторів. Адже різні автори по різному здійснюють класифікацію даного поняття та об'єктів обліку, а отже від правильності обраних класифікаційних ознак, може залежати порядок обліку не тільки групи а й об'єкта. В Україні заборгованість від дебіторів класифікується відповідно до П(С)БО «Дебіторська заборгованість» та регламентується законодавством;

- також для повного розкриття теми з обліку дебіторської заборгованості було визначено нормативну базу, що регулює правильність та порядок здійснення обліку. Регламентація заборгованості від дебіторів в Україні здійснюється відповідними нормативними документами, що забезпечує облік та контроль за раціональним, цільовим та правильним використанням коштів.

РОЗДІЛ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ І ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства

На сьогоднішній день діяльність кожного суб'єкта господарювання є предметом уваги великої кількості учасників ринкових відносин, адже в сучасних економічних умовах зростає зацікавленість до результатів функціонування підприємства. Використовуючи звітну облікову інформацію, що є доступною для них, вони оцінюють фінансове становище підприємства.

Найбільш поширеним та ефективним інструментом є економічний аналіз, даний аналіз дає змогу об'єктивної оцінки внутрішніх та зовнішніх відносин суб'єкта господарювання, а саме ефективність та прибутковість діяльності, оцінити характеристику платоспроможності, можливі перспективи подальшого розвитку, і на основі даного аналізу прийняти зважені рішення відносно даного підприємства.

Сам економічний аналіз представляє собою процес вивчення даних відносно фінансового становища підприємства та результатів його діяльності в минулому для здійснення оцінки майбутніх результатів діяльності. Тобто виділяючи головну мету економічного аналізу можна сказати, що це зниження ризиків пов'язаних з невідомістю наслідків при прийнятті економічних чи управлінських рішень, для майбутніх перспектив [24].

В сучасній економічній ситуації аналіз фінансового становища ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» вдосконалюється та розвивається, адже керівник Чижиков Олег Юрійович підприємства бажає отримати інформацію не тільки відносно величини якогось показника а і отримати інформацію відносно причин що призвели до змін.

Адже метою кожного підприємства є зростання ефективності виробництва товарів, продукції, виконання робіт чи надання послуг з метою

максимізації прибутку.

Для фінансово-економічного аналізу підприємства слід почати з оцінки майна та капіталу, для більш достовірних даних та отримання інформації про динаміку розвитку для проведення дослідження брались данні за останні 5 років діяльності, дані розрахунків відносно оцінки майна капіталу ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» наведено в Додатку А.

Аналізуючи фінансову звітності підприємства ТОВ «ТОРГОВИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» за 2016-2020р., можна зробити наступні висновки відносно капіталу та майна підприємства. Загальна вартість майна підприємства зросла на 62,27% це свідчить про те що підприємство не тільки зберегло свої потужності, а і розвивається, тобто збільшило обсяги реалізованих товарів, а для забезпечення можливості реалізації придбали додаткові основні засоби, адже вартість необоротних активів зросла майже в три рази, адже відношення 2020 порівнюючи з базовим 2016 у відсотках становить 276,87, також відбулось збільшення оборотних активів підприємства проте не такою значною мірою по відношенню 2020р до 2016р -143,70, не рівномірне зростання свідчить про те що хоча і збільшується потужність підприємства проте відбулось зменшення рівня ліквідності підприємства. Через не стійке політичне та економічне становище в країні і розташування більшості підрозділів на території східної України у 2016р, підприємство мало здійснити консервацію деяких підрозділів через які здійснювалась роздрібна реалізація товарів, що призвело до різко зменшення вартості запасів наявних на підприємстві, тому порівнюючи дані на сьогодні з даними на 2016р відбулось зменшення майже в двічі, проте зараз даний суб'єкт господарювання має позитивну динаміку до збільшення запасів що також призведе в подальшому до зростання ліквідності підприємства.

Аналізуючи заборгованість дебіторів перед ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» ми бачимо що відбулось зростання більше ніж в два рази, це ще один показник того що зросли обсяги реалізації продукції, проте для підприємства також виникає ризик не сплати суми заборгованості від

дебіторів, адже аналізуючи фінансову звітність підприємства ми бачимо що відбулось зменшення грошових коштів та їх еквівалентів майже в двічі. Це виникло під впливом збільшення дебіторської заборгованості що може погано вплинути на платоспрожність самого підприємства, тому варто приділити велику увагу аналітичному обліку розрахунків з дебіторами для своєчасного прийняття управлінського рішення і не допущення негативного впливу [28].

Досліджуючи зміни в капіталі ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» можна зробити наступні висновки, що відбулось збільшення поточної кредиторської заборгованості на 90%, це закономірно через збільшення обсягів реалізації товарів, підприємству необхідно збільшувати закупівельні об'єми. Хоч і відбулось збільшення заборгованості, проте позитивним для підприємства є те що заборгованість дебіторів зросла на 122%, що перебиває зростання кредиторської заборгованості.

Аналізуючи основні засоби, а саме їх рух та функціональний стан ТОВ «ТОРГОВІЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» Додаток Б. Ми бачимо що у 2020 році порівнюючи з 2016 збільшилась вартість основних засобів що придбали, тобто підприємство розширює свої виробничі потужності і діяльність підприємства в цілому ефективна адже підприємство має ресурси для закупівлі основних засобів. Це в свою чергу призводить збільшення вартості основних засобів в цілому, їх вартість зросла майже в двічі, що в свою чергу призводить збільшення амортизаційних відрахувань. Аналізуючи рух основних засобів ми бачимо позитивну динаміку по підприємству адже відбувається постійний річний приріст, темп зростання в майже 30% свідчить про ефективно обрано політику розвитку суб'єкта господарювання.

Коефіцієнт оновлення також має позитивну динаміку, це свідчить про те що підприємство постійно оновлює свої засоби не допускає використання застарілих технологій та техніки що могло б негативно вплинути на темпи економічного зростання чи зменшення виробітку. Розрахувавши коефіцієнт розширеного відтворення ми бачимо що підприємство не тільки зберегло

свої потужності, а й збільшило їх на 72,86%.

Також при аналізі ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» було проведено функціональний аналіз стану основних засобів із якого ми бачимо, що як вже згадувалось через збільшення виробничих потужностей та закупівлю нових основних засобів коефіцієнт зносу знаходиться в межах норми, а коефіцієнт придатності порівнюючи 2020 відносно 2016р навіть зменшився, тобто підприємство приділяє значну увагу тому щоб всі об'єкти були своєчасно оновлені та не мали поганого впливу на господарську діяльність підприємства. Адже якщо об'єкти основних засобів не відповідають сучасним умовам діяльності то призводять до погіршення якості чи кількості товарів, що в подальшому зменшує загальну ефективність діяльності підприємства.

Аналіз звітів про фінансові результати ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» за період із 2016-2020 роки наведено в Додатку В. Із проведених розрахунків ми можемо зробити наступні висновки, що обсяги реалізації товарів зросли на 60%, це ми бачимо через зростання чистого доходу, це в свою чергу призвело до збільшення всіх статей витрат на підприємстві через розширення господарської діяльності, собівартість товарів зросла майже також на 53% ,це закономірно, адже для реалізації більшої кількості товарів необхідно їх більше закупляти. Значною мірою зросли адміністративні витрати, тому підприємство слід переглянути статті адміністративних витрат з метою їх зменшення ,адже зростання відбулось на 325%, великий розмір затрат призводить до збиткової діяльності суб'єкта господарювання. Проте ще більше зросли витрати на збут, які збільшились в 4 рази, проте це більшою мірою пов'язано з появою нового маркетингового відділу на підприємстві [30].

Позитивним для ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» є зростання валового прибутку на 57%, це свідчить про ефективну діяльність підприємства. Проте ми бачимо що порівнюючи із 2016 коли підприємство було прибутковим, на сьогоднішній день починаючи з 2017р, підприємство по результатам

фінансового підприємство являється збитковим через питому вагу різних статей витрат які непрямим чином відносяться до затрат підприємства.

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» за 2016-2020 рр. відображена в Додатку Д. Здійснюючи оцінку фінансової стійкості підприємства ми бачимо що, коефіцієнт автономії за останні 5 років зростає, це свідчить про те що підприємство стає все більше фінансово залежним та відбувається збільшення залежності від зовнішніх джерел фінансування і в звітному 2020 році він навіть вийшов за рамки нормативного значення. Внаслідок зменшення автономії ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» закономірним буде зростання залученого капіталу, що і відбувається на досліджуваному підприємстві хоч і незначною мірою, тобто відбувається зростання частки позикового капіталу в загальній сумі капіталу підприємства. Аналізуючи коефіцієнт фінансового ризику ми бачимо що відбувається зростання даного коефіцієнта це в свою чергу має позитивний вплив на діяльність ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» адже свідчить про зменшення негативного впливу на підприємство у випадку нестабільного фінансового становища [34].

Аналізуючи оборотні активи ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» а можна зробити наступні висновки відносно маневреності власного капіталу від'ємне значення якого характеризує, що власний капітал даного суб'єкта господарювання використовується для здійснення фінансування необоротних засобів, через це потрібно залучати додаткові джерела фінансування для оборотних активів. Тому це призводить до погіршення фінансової стійкості ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА». Зменшення грошових коштів та їх еквівалентів в 2020р порівнюючи з базовим призвело до зменшення показника забезпеченості оборотними коштами, тобто це значить зменшення платоспрожності даного суб'єкта господарювання та збільшення терміну обороту заборгованостей підприємства. Також надзвичайно важливим для діяльності підприємства є аналіз показника забезпеченості запасів, адже за допомогою нього ми можемо отримати інформацію про спроможність

компанії забезпечити безперебійну господарську діяльність підприємства за допомогою коштів компанії. Як бачимо у ТОВ «ТОРГОВІЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» наявна негативна тенденція даного показника і свідчить про те, що суб'єкт господарювання не зможе самостійно забезпечити здійснення виробничо- збутової діяльності без перебоїв не залучаючи позиковий капітал.

Аналізуючи показники стану основного капіталу ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» ми бачимо, що змін майже не відбулось по всім коефіцієнтам і підприємство має хоч і не значну проте позитивну тенденцію це свідчить про ефективну управлінську політику відносно основних засобів підприємства. Проте аналізуючи коефіцієнт співвідношення оборотних та необоротних коштів підприємства наявна негативна тенденція, адже він зменшився вдвічі, тобто у випадку необхідності зміни діяльності підприємства через не сприятливу економічну ситуація швидко це зробити не вийде, адже для реалізації основних засобів необхідно певний час, а швидка реалізація може призвести до зниження ціни на дані об'єкти. Проте відсутність необхідної кількості об'єктів основних засобів не дасть змогу ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» повною мірою забезпечити безперервну та ефективну діяльність підприємства, це стоються всіх підприємств, не залежно від сфери діяльності які займаються виробництвом чи здійснюють реалізацію товарів та є звичайною діяльністю суб'єкта господарювання.

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» за 2016-2020 рр, тис. грн. наведена в Додатку Е.

Аналізуючи ліквідність та платоспроможність оборотних активів ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» за 2016-2020 р. ми бачимо що не зважаючи на те що відбулось зростання обсягів реалізації відбулось зменшення загальної вартості високоліквідних активів, через зменшення грошових коштів у підприємства. Проте значною мірою зросла вартість середньо ліквідних активів, це відбулось в наслідок збільшення обсягів

реалізації що призвело до зростання дебіторської заборгованості у підприємства. Також збільшення обсягів реалізації призвело і до збільшення кредиторської заборгованості, тобто зобов'язань суб'єкта господарювання.

Із оцінки платоспроможності ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» ми бачимо відбувається зменшення коефіцієнта абсолютної ліквідності, це являється негативним для підприємства, адже він нам показує яка кількість зобов'язань може бути погашена одразу, а саме за рахунок наявних грошових коштів. Аналізуючи проміжний коефіцієнт покриття ми бачимо що протягом всього досліджуваного періоду він майже не змінювався це свідчить про стабільну ситуацію відносно погашення поточних зобов'язань, і зменшення високоліквідних активів не вплинуло на дану платоспроможність. Проте на жаль для підприємства коефіцієнт загальної платоспроможності зменшився, а відбулось це саме через зменшення високоліквідних оборотних активів.

Оцінюючи оборотність оборотних активів ми бачимо позитивну динаміку по всіх коефіцієнтах, адже завдяки збільшенню коефіцієнта обертання оборотних активів ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» має можливість у разі необхідності вивільнити частину оборотних активів не створивши ризик перебою у виробництві продукції, в наслідок цього зменшується завантаженість оборотних активів в господарській діяльності підприємства.

Кожен суб'єкт господарювання представляє соціально-економічну систему і визначається як сукупність певних ресурсів та залучення трудового фактору, на дану систему впливають зовнішні фактори. Діяльністю суб'єкта господарювання в більшій чи меншій мірі зацікавлені: власники, контрагенти, потенціальні інвестори, менеджери.

Кожен із них здійснює оцінку господарській діяльності підприємства беручи до уваги показники з допомогою яких можливо оцінити механізм економічних зв'язків, напрями розвитку, простежити становище відносно управління підприємством, тобто дослідження даних показників є важливим питання в управлінському обліку.

Адже їх завдання надання реальної та своєчасної інформації відносно

процесів та явищ та бути для користувачів зрозумілим. Показники ділової активності дають інформацію відносно динаміки та процесів економічного розвитку. Адже у випадку позитивної динаміки показників, це свідчить про те що суб'єкт господарювання є платоспроможним, фінансово стійким та привабливим для залучення інвестицій. Саме тому для управлінського обліку надзвичайно важливими є показники ділової активності які наведені в Додатку Ж.

Обов'язковим при аналізі господарської діяльності підприємства є визначення показників ділової активності суб'єкта господарювання. Ми бачимо зростання чистого доходу від реалізації продукції за 5 років господарської діяльності на 60, проте відбулось і зростання операційних витрат адже відношення у 2020р. до базового 2016р. становить аж 352,16% та інших статей витрат що прямо чи опосередковано впливають на собівартість реалізованих товарів. Загальний коефіцієнт обертання капіталу ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» майже не змінився це свідчить про стабільну економічну ситуацію на підприємстві, проте його збільшення хоч і не значно є позитивним для підприємства, адже це свідчить про більш ефективне використання основних засобів підприємства.

Проте аналізуючи далі показники ділової активності ми бачимо зростання періоду одного обороту оборотних активів, адже його зростання показує що ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» необхідно більше ресурсів для здійснення фінансування власних оборотних активів, тому суб'єкту господарювання слід звернути увагу на політику управління оборотними активами та можливо ввести корективи для більш ефективної діяльності. Аналізуючи коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів ми бачимо зростання на 303% , зростання даного показника є позитивним адже свідчить про ефективну управлінську політику в сфері управління запасами та товарами тому закономірним є зменшення періоду обороту виробничих фондів суб'єкта господарювання. Проте відбувається зменшення оборотності дебіторської заборгованості що

призводить до збільшення терміну обороту дебіторської заборгованості а значить більшу питому вагу тобто зменшення власних грошових ресурсів.

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» за 2016-2020 рр. наведена в Додатку К.

Рейтингові значення визначаються згідно Додатку Л, на основі проведених розрахунків. Із оцінки фінансового стану ми бачимо, що підприємство незважаючи на свою збиткову діяльність має досить високий рейтинг фінансового стану, причиною для цього являється велика кількість високоліквідних активів, та дуже малий період оборотності активів та дебіторської заборгованості, що в свою чергу призводить, до підвищення загального показника фінансового стану підприємства.

2.2 Характеристика організаційної роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики підприємства.

Бухгалтерська служба є надзвичайно важливою в діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, адже вона забезпечує своєчасне відображення операцій бухгалтерського обліку. Для аналізу організаційної роботи підприємства було використано наказ про облікову політику підприємства, посадові інструкції, положення про оплату праці та штатний розклад, повний перелік документів які використовуються для обліку заборгованості від дебіторів наведено в Додатку М.

Товариство з обмеженою відповідальністю «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» використовує автоматизовану систему бухгалтерського обліку, а саме бухгалтерська служба використовує програму Акцент. Плюс даної програми полягає в тому що дана програма на відміну від 1С, яка створювалась для програмістів, від народження орієнтована на використання її бухгалтерами, тобто приділяли увагу при створенні простоти, зручності користування та легкості в обслуговуванні. Це є привабливим для

користувачів малого та середнього бізнесу через відсутність необхідності постійних консультацій.

Дана програма оснащена зручним інтерфейсом в якому вся інформація подана в зручному та відповідає характерному для працівників бухгалтерії термінології, що не потребує подальшого роз'яснення. Ще до плюсів застосування даної програми відносять можливість налаштовувати самостійно правила обліку та звітності самостійно без застосування програмування. Дана програма є зручною і для програмістів, адже вона дає змогу використовувати і відкрита на рівнях (OLE/COM, СУБД) [36].

Для подачі фінансової звітності підприємство використовує програму М.Е.ДОС. Дана програма є надзвичайно ефективною, функціональною та в той же час простою та зручною в користуванні. Дана програма дає змогу працювати з наступними документами: звіти до Державної податкової служби та Державної служби статистики, податкові накладні, рахунки та видаткові накладні, акти різного типу. Медок являється універсальною програмою, адже може використовуватись суб'єктами господарювання, що працюють в будь-яких сферах та незалежно від того які форми оподаткування вони використовують.

В сучасному економічну становищі дана програма набуває популярності завдяки наступним перевагам, що вирізняють її з інших програм:

- максимальна автоматизація при поданні звітності та документообігу без необхідності використання додаткового програмного забезпечення;
- застосування шифрування електронного підпису, для забезпечення інформаційної безпеки на високому рівні;
- контроль документообігу на всіх проміжних етапах;
- надзвичайно зручний інтерфейс що забезпечує комфортну роботу;
- зменшення розміру витрат суб'єкта господарювання на

адміністративні витрати, внаслідок економії робочого часу необхідного на оформлення документації;

- відповідність бланків діючому законодавству, та систематична актуалізація бази;

- високий рівень безпеки програмного забезпечення, наявність оперативної технічної підтримки, що гарантована професійним рівнем авторів програми;

- одержання корисної інформації та підвищення рівня кваліфікації, що надається разом з пакетом услуг програми Медок.

Документи які створені у програмі Медок та підтверджені за допомогою унікального цифрового підпису, офіційно визнаються державними службами та іншими комерційними підприємствами та являються оригіналами відповідно до діючого законодавства України [42].

Бухгалтерська служба підприємства має декілька підрозділів, найбільший підрозділ на підприємстві це відділ з обліку реалізації він налічує 8 осіб – кожна особа займає посаду бухгалтера з обліку роздрібною торгівлі. Завдання бухгалтера даного підрозділу полягає в тому що він займається веденням документації магазинів з роздрібною торгівлі, згідно штатного розпису на кожну особу, що обіймає дану посаду приходиться по 10 магазинів роздрібною торгівлі.

Бухгалтер з обліку реалізації має наступні обов'язки проведення товарних накладних для оприбуткування товарів, накладних на переміщення товарів між структурними підрозділами, перевірка відповідності та правильності підтягнутих даних до Акцента із прибутково касових ордерів із розрахунково-касового обладнання із Z-звітами, та побудовою товарних звітів і податкових накладних за кожен день здійснення роздрібною торгівлі, узагальнення даних відносно залишків товарів на структурних підрозділах підприємства, перевірка правильності та коректності відображення даних на рахунках обліку, перевірка сум зарахування від банків по еквайрингу та інкасованих коштів.

Також в бухгалтерській службі наявна посада бухгалтера по внутрішнім розрахункам, до його обов'язків входить робота в клієнт банках, проведення платежів контрагентам, перевірка відповідності виписок із банку даним бухгалтерського обліку, ведення проектів із заробітної плати, взаємодія з банками, ведення касової дисципліни, дотримання регламенту операційного дня.

Бухгалтер з обліку та нарахування заробітної плати, до функціональних обов'язків працівника даного відділу входить розрахунок самої заробітної плати та страхових внесків з неї для всіх працівників підприємства, облік інших утримань і нарахувань. Товариство з обмеженою відповідальністю «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯНСА ВЕСНА» в середньому налічує 250 працівників в залежності від посади яку займає працівник він має різну заробітну плату та здійснення преміювання.

Відділ управлінського обліку складається з 2 осіб, обов'язками даного відділу є ведення управлінського обліку, проведення документів, відносно наданих даному підприємству послуг згідно актів виконаних робіт, та здійснення звірки взаєморозрахунків з даними контрагентам, перевірка відповідних субрахунків з метою закриття рахунків бухгалтерського обліку, зведення податкового кредиту.

Ще одним важливим відділом є відділ з обліку товарно-матеріальних цінностей. Даний відділ включає дві посади, а саме бухгалтер з обліку ТМЦ та молодший бухгалтер з відділу ТМЦ. До обов'язків даного відділу входить проведення накладних для оприбуткування матеріалів, малоцінних та швидкозношуваних матеріалів, малоцінних необоротних матеріальних активів та основних засобів, їх подальше списання та введення в експлуатацію. Також їх переміщення між структурними підрозділами та матеріально відповідальними особами. Відображення амортизаційних відрахувань на рахунках бухгалтерського обліку так і податкової амортизації для подання квартальної фінансової звітності. До обов'язків даного відділу також входить ведення обліку нематеріальних активів [9].

На чолі бухгалтерської служби підприємства є головний бухгалтер, до обов'язків якого входить перевірка закриття всіх рахунків бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності, реєстрація податкових накладних.

Взагалі облікова політика будь-якого суб'єкта господарювання містить інформацію відносно методів, принципів та процедур які підприємство використовує для складання і подання фінансової звітності. У кожного суб'єкта господарювання є право на визначення своєї облікової політики, тільки обов'язковими умовами є погодження його з уповноваженим органом та власником. Загальноприйняті правила ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, що чітко зазначені в Законі про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, та в інших нормативно-правових актах.

В наказі про облікову підприємства ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» зазначено форму обліку, а саме автоматизовану, зазначено порядок відображення товарів на субрахунках бухгалтерського обліку для здійснення роздрібної торгівлі. Товари які закупаються для подальшої роздрібної реалізації відображаються на 282 субрахунку, аналітичний облік ведеться в розрізі кожної позиції і обов'язковому зазначенню: індивідуального артикулу, найменування, одиниці виміру. Також зазначено що на товари необхідно встановити норми природнього убутку, розмір яких затверджується наказом підписаним головним бухгалтером та керівником підприємства.

Наказ про облікову політику містить інформацію щодо робочого плану рахунку порядок та особливості аналітичного обліку на рахунках бухгалтерського обліку.

2.3 Облік дебіторської заборгованості та специфіка її відображення при здійсненні роздрібної торгівлі товарами підприємством

Довгострокова дебіторська заборгованість обліковується на рахунку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи» (Рис. 2.1.). Не зважаючи на те що до даного рахунку виділяють чотири субрахунки для здійснення обліку та подальшого узагальнення у Балансі заборгованості від дебіторів використовуються тільки перші три субрахунки.

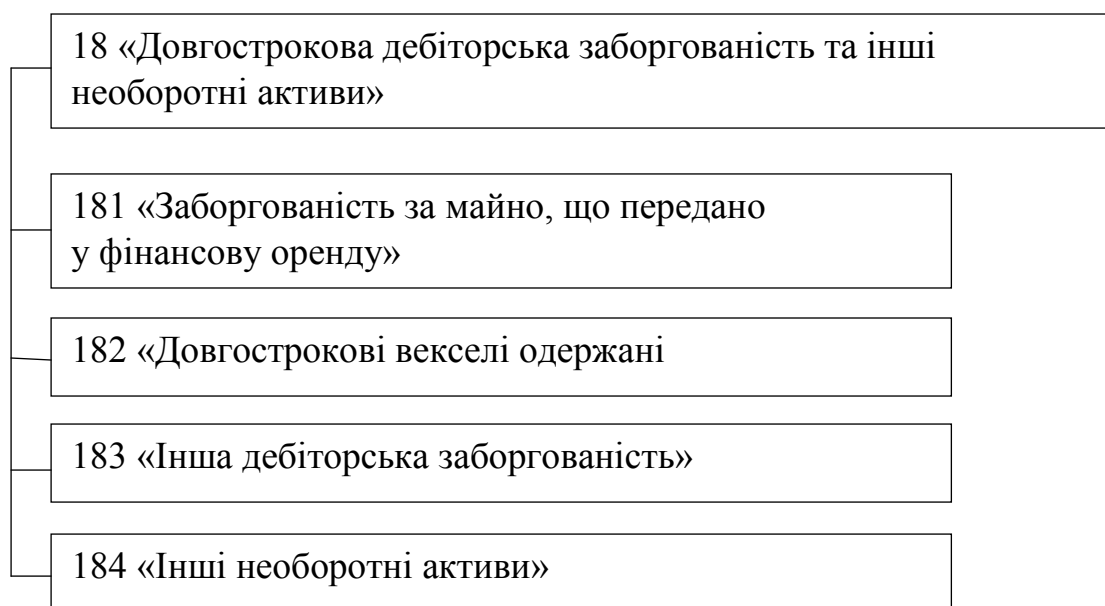

Рис. 2.1. Субрахунки до рахунку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи»

Для ведення обліку поточної заборгованості від дебіторів виділяють наступні рахунки з плану рахунків: 34 «Короткострокові векселі одержані»; 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»; 37 «Розрахунки з різними дебіторами».

Для відображення операцій із розрахунків з покупцями та замовниками за реалізовані товари, продукцію, виконані роботи чи надані послуги, окрім заборгованості що має забезпечення у вигляді векселя, і так же розрахунки із учасниками що відносяться до промислово-фінансової групи (ПФГ) використовуються субрахунки рахунка 36 (Рис.2.2.). На дебеті рахунка відбувається відображення повністю вартість реалізованих товарів, продукції наданих послуг чи виконаних робіт включаючи ПДВ, акцизний податок, інші

податки, збори, що обов'язкові для перерахування до бюджетних та позабюджетних фондів і включаються у вартість реалізації. На кредиті рахунку 36 здійснюється відображення розмірів платежів, що поступили на рахунки в банках, до каси підприємства чи інший вид розрахунків від покупців. У разі наявності сальда на рахунку воно показує заборгованість покупців та замовників за отриману продукцію.

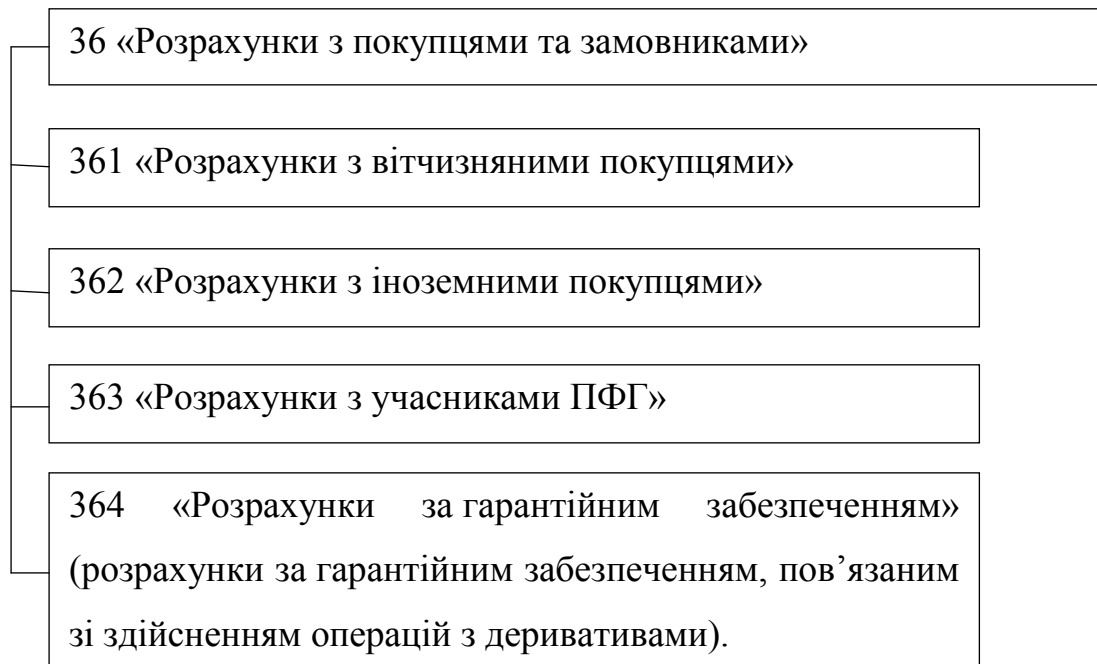

Рис.2.2. Субрахунки до рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками».

На дебеті рахунка відбувається відображення повністю вартість реалізованих товарів, продукції наданих послуг чи виконаних робіт включаючи ПДВ, акцизний податок, інші податки, збори, що обов'язкові для перерахування до бюджетних та позабюджетних фондів і включаються у вартість реалізації. На кредиті рахунку 36 здійснюється відображення розмірів платежів, що поступили на рахунки в банках, до каси підприємства чи інший вид розрахунків від покупців. У разі наявності сальда на рахунку воно показує заборгованість покупців та замовників за отриману продукцію [47].

Правильне відображення операцій з дебіторами є надзвичайно

важливим адже це безпосередньо пов'язано з нарахуванням доходу підприємства що здійснило реалізацію товарів, продукції, робіт чи надало послуги, тобто напряду залежить розмір податку який буде сплачено підприємством до бюджету. Заборгованість дебіторів для виробничих чи торгівельних підприємств становить найбільшу частку оборотних активів, тому для підприємства важливо здійснювати інвентаризацію розрахунків з дебіторами не тільки перед складанням річної фінансової звітності а й протягом нормальної операційної діяльності, контролювати стан заборгованостей і у разі необхідності розпочати претензійні роботи своєчасно.

Для відображення операцій з поточної заборгованості дебіторів в бухгалтерському обліку здійснюються наступні бухгалтерські записи відображені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Операції розрахунків з дебіторами

№ з/п	Зміст операції	Дебет	Кредит
1	Відображено дохід від реалізації готової продукції, товарів, виконання робіт чи надання послуг (поточна дебіторська заборгованість)	36	70
2	Відображено зобов'язання з ПДВ	70	64
3	Списано собівартість готової продукції, робіт, товарів чи послуг	90	23, 26, 27, 28
4	Зараховано кошти на рахунок в банку за реалізовану продукцію (погашено дебіторську заборгованість)	31	36

У разі якщо за реалізовані товари, продукцію виконані роботи чи надані послуги, покупці та замовники чи інші дебітори забезпечили вексями то в бухгалтерському обліку це буде відображено на рахунку 34, а саме субрахунки 341 «Короткострокові векселі, одержані в національній

валюті», 342 «Короткострокові векселі, одержані в іноземній валюті».

Найбільш різноманітний в розрахунках з дебіторами є рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами» на даному рахунку ведеться облік з дебіторами по виданим авансам, у випадку нарахування доходів за претензіями, також при відшкодуванні завданих збитків, наданню позик членам кредитних спілок та з іншими операціями. Також особливістю є те що в аналітичному обліку, облік ведеться по кожному дебітору, по видам заборгованості, строком її виникнення та погашення. Згідно плану рахунку даний рахунок має дев'ять субрахунків (Рис.2.3.)

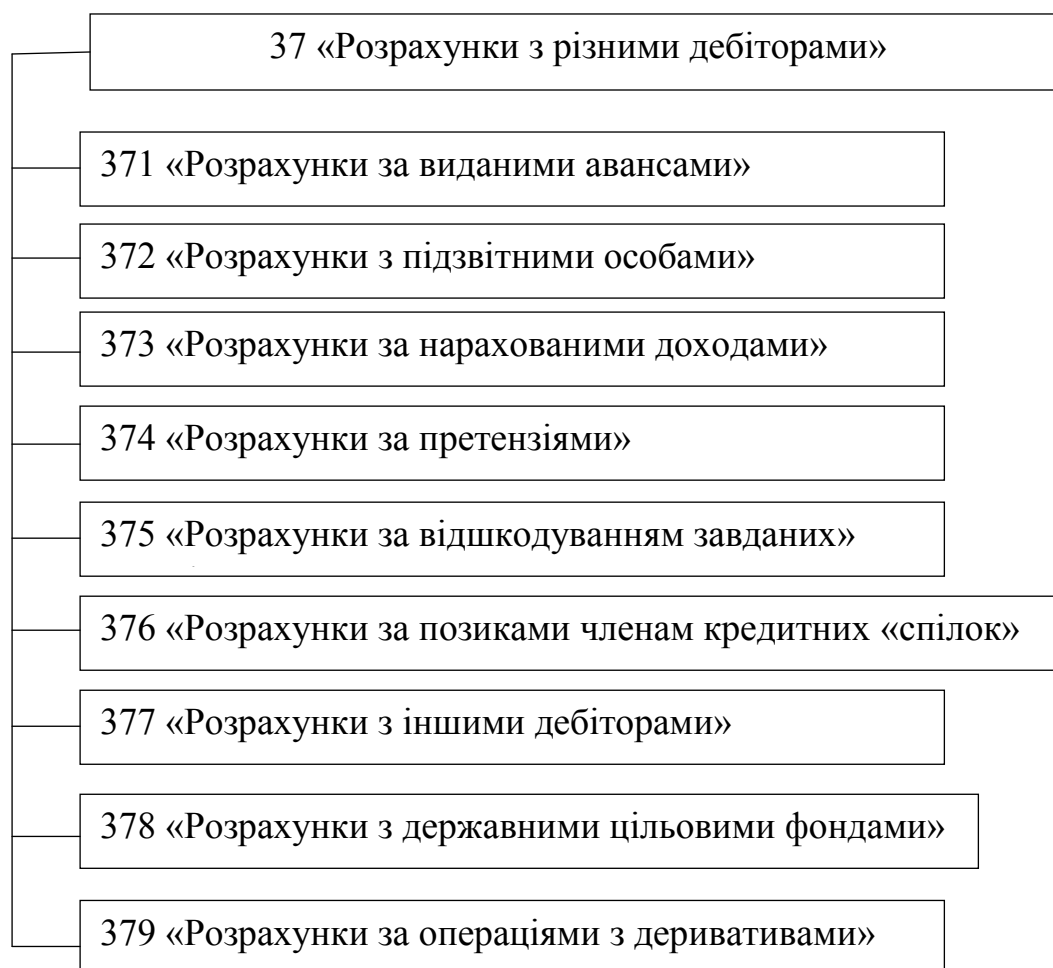

Рис.2.3. Субрахунки до рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами»

Також в процесі діяльності підприємства може виникати дебіторська заборгованість з бюджетом облік ведеться на рахунку 64 «Розрахунки за

податками й платежами». У випадку виникнення дебіторської заборгованості із внутрішніх розрахунків то в бухгалтерському облукці вони відображаються на наступних субрахунках 682 «Внутрішні розрахунки» (відображаються всі поточні розрахунки з асоційованими та дочірніми підприємствами) та 683 «Внутрішньогосподарські розрахунки» (здійснюється відображення внутрішньогосподарських операцій з розрахунками щодо виробничих одиниць і господарств, виділених на окремий баланс). Дебетова заборгованість підприємства на певну дату по цим рахункам відображається в дебетовому сальдо и становить його суму на таку дату.

Також для обліку дебіторської заборгованості може використовуватись позабалансовий рахунок, а саме 071 «Списана дебіторська заборгованість». Цей рахунок використовується для обліку списаної дебіторської заборгованості, обліковується для спостереження за можливістю стягнення із боржника, якщо змінився майновий стан боржника, не менше трьох років з дати списання такого боргу. Остаточне списання заборгованості з позабалансового рахунку здійснюється після закінчення терміну обліку заборгованості або у зв'язку з вирішенням питань щодо визнання винних осіб.

Кузик Н.М визначає наступне: «Облікове забезпечення стану дебіторської заборгованості має бути організоване таким чином, щоб достатньою мірою відображувати і характеризувати всю господарську діяльність з достатньою конкретизацією. Це вимагає також законодавчої підтримки з боку держави, в тому числі зміни в діючому плані рахунків [35].

Наприклад, щодо рахунка 37 «Розрахунки з різними дебіторами», вважаємо недоцільним об'єднання різних видів розрахунків із дебіторами, неоднорідних за природою, що визначає напрям подальших досліджень в галузі облікового забезпечення антикризового управління дебіторською заборгованістю».

2.4. Особливості інформаційного забезпечення в роздрібній торгівлі

ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» здійснює роздрібну торгівлю як в готівковій так і безготівковій формі оплати. Проте у випадку наявності готівкової форми, суб'єкт господарювання зобов'язаний використовувати реєстратор розрахункових операцій (РРО), що регламентується та регулюється законом Законом 265/95 Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг від 06.07.1995 № 265/95-В [6]. Процес придбання та реєстрації РРО у ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» зображено на рисунку 2.4

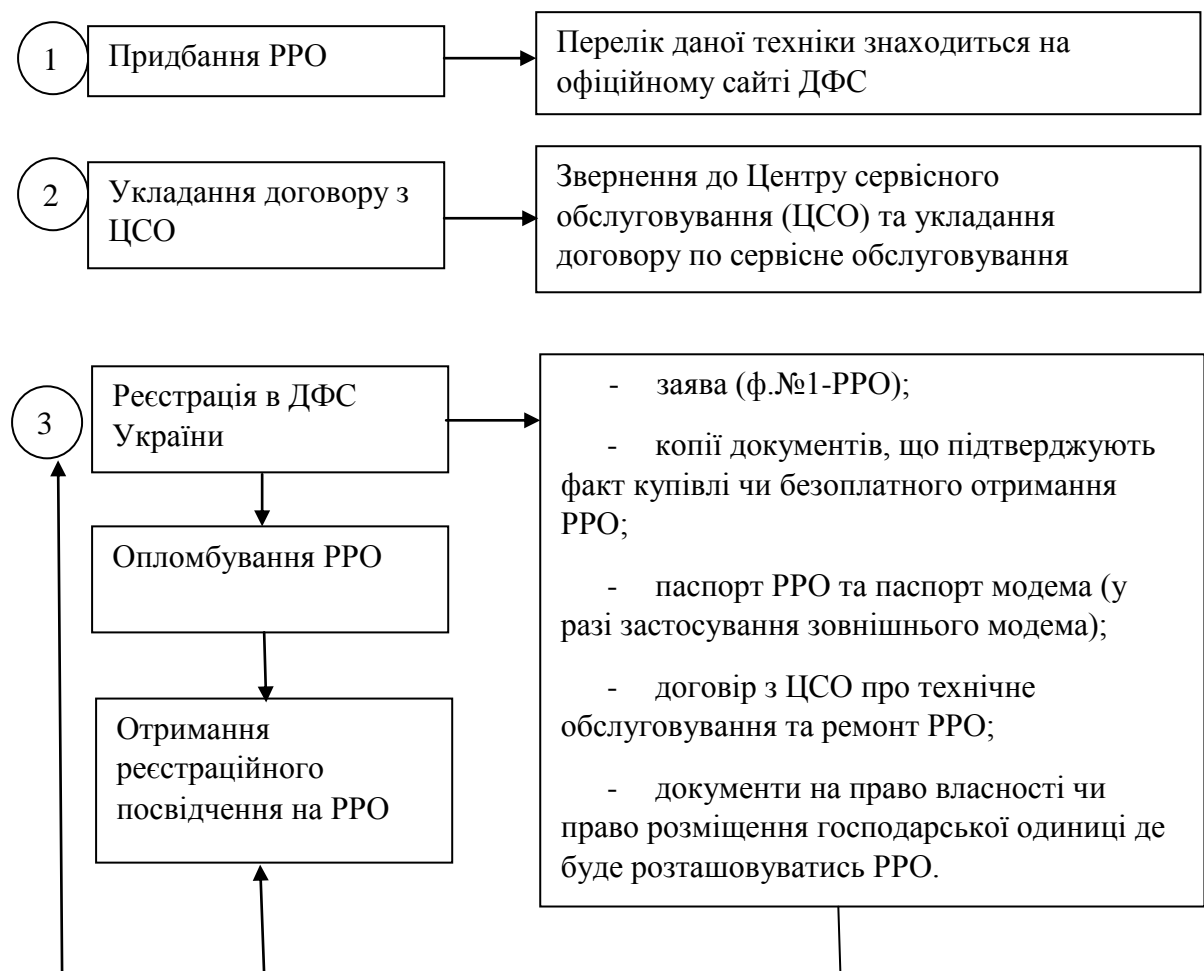

Рис. 2.4. Алгоритм придбання та реєстрації реєстратора розрахункових операцій

Перед тим як почати використовувати РРО, всім суб'єктам господарювання та ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» необхідно переконатись у

тому, що на місці проведення розрахунків наявні оригінали документів, а саме:

- книга обліку розрахункових операцій (КОРО);
- паспорт виробника на РРО;
- реєстраційне свідоцтво ДФС;
- довідка про опломбування РРО від сервісного центру;
- акт введення в експлуатацію.

В подальшому до обов'язків продавця касира входить щоденна перевірка цілісності наявних пломб на РРО. Порядок вимог та форм до змісту розрахунків документів (чеків), затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 21.01.2016 № 13 зі змінами та доповненнями від 19.02.2018 № 288.

ТОВ «ТБ «МЯСНА ВЕСНА» відображуючи в обліку реалізацію товарів в роздріб також враховує наступне:

1. При реалізації товарів населенню не залежно від того за готівку чи безготівковим розрахунком дохід від реалізації відображається за кредитом субрахунку 7022 «Дохід від реалізації товарів в роздріб» за ціною продажу із включенням податку на додану вартість. Сума ПДВ визначається в установленому порядку і становить 20%. Тобто по кредиту рахунку 7022 «Дохід від реалізації товарів в роздріб» відображається сума доходу отриманого підприємством від реалізації товарів в роздріб наростаючим підсумком з початку звітного року.

2. Товари які реалізували списується із структурного підрозділу та з матеріально відповідальної особи за обліковими цінами і відображається по дебету субрахунку 9022 «Собівартість реалізованих товарів роздріб». На даному субрахунку узагальнюється собівартість товарів реалізованих як за готівку так і по безготівковим розрахунку покупцям здійснених через магазини роздрібної торгівлі.

3. Заборгованість покупців перед підприємством відображається на субрахунку 3611 «Розрахунки з вітчизняними покупцями за товари», даний

субрахунок кореспондує із субрахунком 7022.

4. В свою чергу закриття дебіторської заборгованості від покупців відбувається двома методами:

- у випадку реалізації за готівку субрахунок 3611 кореспондує із дебетом субрахунку 3011 «Каса підрозділів роздрібної торгівлі»;

- у випадку реалізації за безготівковим методом ТОВ «ТБ «МЯСНА ВЕСНА» в наказі про облікову політику зазначила через те що зарахування від банку поступають на рахунок підприємства на наступний операційний день, для закриття субрахунку 3611 відображається заборгованість по дебету рахунку 377 «Розрахунки з різними дебіторами». Після зарахування даний субрахунок кореспондує із дебетом рахунку 3113 «розрахунковий рахунок в Ощадбанку».

5. Фінансовий результат за реалізований товар покупцям в роздріб не залежно від способу розрахунку визначається на субрахунку 791 «Фінансовий результат від операційної діяльності». Даний рахунок накопичувальний і відображає дані за звітний рік із субрахунків 7022 та 9022

6. Організувала бухгалтерського обліку та займається удосконаленням реалізації товарів у роздрібній торгівлі у ТОВ «ТБ «МЯСНА ВЕСНА» головний бухгалтер Єрзакова Марина Ігорівна беручи до уваги положення нормативних документів та специфіку діяльності суб'єкта господарювання.

Торгівля товарами в роздріб являється завершальною стадією в товарно-грошовому обміні, адже впливає на структуру та обсяги пропозиції товарів та опосередковує процес відтворення. Основною ланкою діяльності ТОВ «ТД «МЯСНА ВЕСНА» є роздрібна реалізація товарів, адже на цьому етапі відбувається отримання доходу, через це діяльність працівників підприємства спрямована на збільшення обсягів реалізації товарів та забезпечення безперебійної діяльності.

2.5. Напрями удосконалення дебіторської заборгованості та процесу

реалізації товарів

Напевно можливо виділити декілька актуальних питань пов'язаних з обліком заборгованості від дебіторів які не вирішені до сьогодні. Існує проблема оцінки поточної заборгованості від дебіторів за реалізовані товари, продукцію, виконані роботи та надані послуги, щодо обліку довгострокової заборгованості від дебіторів то існує проблема її відображення в обліку. Беручи методи аналізу заборгованості від дебіторів які використовують в закордонних підприємства не є можливим завжди через недостатність обсягу доступної та вірогідної інформації відносно дебіторських розрахунків.

Також неможливо пропустити питання що для прийняття своєчасних та правильних рішень в політиці управління підприємством для регулювання фінансово-господарської діяльності важлива якість та актуальність інформації де містяться дані про стан дебіторської заборгованості, яка отримується з даних бухгалтерського обліку підприємства. В наслідок цього виникають труднощі із отриманням інформації про заборгованість від дебіторів у тому виді та обсязі якого достатньо для здійснення аналізу як заборгованості в цілому так і розрахунків з дебіторами з метою прогнозувати можливість появи платіжної кризи підприємств та її попередження [20].

В сучасній українській економіці наявна криза не платежів, через це об'єктивність результатів аналізу дає привід для сумніву в його корисності та своєчасності. Використовуючи вітчизняні методології не можливо оцінити стан заборгованості в цілому та суттєвість її впливу на фінансово-господарський стан підприємств. Вказані проблеми відображають необхідність використання специфічних засобів аналізу дебіторської заборгованості, для одержання комплексної інформації необхідної для прийняття рішень відносно розміру кризи не платежів суб'єкта господарювання що аналізувався.

В даний час можливо спостерігати недостатність змісту в бухгалтерських записах, які виявляються при оцінці заборгованості від

дебіторів через відсутність наукових розробок щодо використання форм для бухгалтерського обліку заборгованості, що дало змогу отримання якісної інформації щодо розрахунків з дебіторами всім користувачам.

Аналізуючи сучасні проблеми щодо обліку дебіторської заборгованості можна сказати що необхідно приймати наступні заходи для вирішення таких проблем: створення резерву сумнівного боргу, надання знижок контрагентам чи пропонувати передоплату.

Вище вже згадувалась така проблема заборгованості від дебіторів як неможливість використання методів визначення і створення резервів сумнівних боргів зазначених в П(С)БО через непристосованість для обліку в підприємствах України, внаслідок чого виникає неточність даних в балансі при відображенні резерву сумнівних боргів. Для вирішення даної проблеми можливо запропонувати затвердити необхідні документи на основі яких можливо підтвердити та обґрунтувати заборгованість сумнівною чи безнадійною. Розраховуючи резерв сумнівного боргу слід брати до уваги середні статистичні дані. Також слід вдосконалити методичні засади визначення розміру сумнівного боргу, для стимулювання створювати резерви підприємств, але для цього необхідні зміни в чинне законодавство [51].

Дотримуватись правил і норм щодо обліку заборгованості дебіторів, під час продажу товарів, продукції надання послуг чи виконання робіт надзвичайно важливо, а також для перевірки сум дебіторської заборгованості рекомендовано складати акти взаємо звірки розрахунків. Для узагальнення інформації та відображення реального стану розрахунків з дебіторами причини виникнення можна використовувати відомість в якій буде відображатись контрагент, тобто дебітор, номер договору чи рахунку на основі якого була здійснена реалізація товарів, продукції чи надані роботи та послуги, дата появи дебіторської заборгованості та суму та способи врегулювання даної заборгованості.

Аналізуючи дану відомість суб'єкт господарювання має можливість реально оцінити стан дебіторської заборгованості, хто з замовників чи

покупців має труднощі з фінансовим становищем і на далі не має впевненості щодо їх платоспроможності.

Також для підвищення ефективності в управлінні дебіторською заборгованістю та здійснення реалізаційних заходів для зменшення розміру дебіторської заборгованості та її стягнення із контрагентів можна вживати наступні заходи: зазначення в договорах на поставку товарів, продукції, робіт чи надання послуг розмір неустойки у випадку несвоєчасного погашення заборгованості, призупинити поставки до моменту погашення заборгованості, нагадувати по пошті чи телефону, арешт майна підприємства-боржника за допомогою органу державної виконавчої служби. В першу чергу рекомендуємо використовувати такий захід як нагадування по пошті і надсилати виписку підприємства по проведених поставкам та розмірам оплати за реалізовані товари, продукцію, виконані роботи чи надані послуги. Коректність заповнення та оформлення даного документу як правило перевіряє головний бухгалтер підприємства після чого завіряється його підписом та ставиться печать даного підприємства [45].

Для будь-якого підприємства питання управління дебіторською заборгованістю є надзвичайно важливим. Адже через наявність проблем із несвоєчасною чи взагалі несплатою боргів через складну економічну ситуацію, ефективне управління заборгованістю від дебіторів набуває особливого значення для своєчасного попередження та повернення заборгованості.

Махота А.В. вважає що: «Для розширення обсягів реалізації товарів, продукції, робіт чи надання послуг, що призведе до збільшення доходів а отже і прибутку від операційної діяльності варто вносити пом'якшення в умови оплати з покупцями та замовниками. До головних напрямів управління заборгованістю від дебіторів можливо віднести постійний моніторинг стану розрахунків. Також слід застосовувати такий вид контролю розрахункових операцій як інвентаризація розрахунків.

Для прийняття поточних управлінських рішень відносно забезпечення

оптимального співвідношення між прибутковістю та ліквідність підприємства, є надзвичайно важливим завдання обліку та аналізу заборгованості за реалізовані товари, продукцію, виконані роботи чи надані послуги. Для умов антикризового управління та регулювання заборгованості від дебіторів слід використовувати прийом моделювання допустимої суми заборгованості, це дає змогу вирахувати як різні фактори можуть вплинути на дебіторську заборгованість та дасть відповідь на питання як наявність заборгованості вплине на фінансовий стан суб'єкта господарювання та чи не призведе до зменшення виручки від реалізації товарів, продукції, робіт, послуг чи не зростуть витрати підприємства на основну діяльність підприємства».

Для підтримки платоспроможності суб'єкта господарювання та необхідного рівня ліквідності в ринкових умовах необхідне забезпечення умови ефективного управління поточною заборгованістю від покупців та замовників.

Наскільки ефективна система управління заборгованістю від покупців та замовників можна визначити за допомогою аналізу співвідношення заборгованості від кредиторів та дебіторів підприємства, адже у випадку якщо дебіторська заборгованість значною мірою перевищує заборгованість від кредиторів підприємства то виникає загроза фінансової стійкості та призводить до необхідності залучати та використовувати додаткові джерела фінансування [60].

Щоб зменшити ризик несвоєчасної чи взагалі несплати дебіторської заборгованості підприємству слід орієнтувати діяльність на більшу кількість покупців та замовників. В зарубіжних країнах де добре розвинута економіка довели ефективність використання на практиці системи знижок у випадку якщо споживач здійснює оплату достроково. На сьогодні виділяють наступні способи для оптимізації стану заборгованості від дебіторів:

- контроль співвідношення заборгованості від дебіторів та кредиторів підприємства;

- у випадку здійснення реалізації великого об'єму виставляти рахунок одразу;
- запровадження системи штрафів чи пені за несвоєчасну сплату суб'єкту господарюванню по зобов'язанню;
- продаж банку чи факторинговому підприємству рахунків споживача;
- Здійснення страховки кредитів для захисту від великих затрат з безнадійної заборгованості.

Щоб система контролю за якістю обліку дебіторської заборгованістю була ефективною необхідно розробити досконалу та чітку класифікацію для дебіторської заборгованості, документи для аналітичного обліку та способи оцінки. Слід також розробити модель співвідношення для дебіторської та кредиторської заборгованості, за допомогою якої можливо було б якісно та швидко отримувати дані відносно появи негативних явищ. Приділити увагу покращенню політики управління заборгованістю від дебіторів, тому що саме дана політика управління заборгованістю від дебіторів займає значну частину в політиці управління оборотними активами суб'єкта господарювання та маркетинговій політиці підприємства, для збільшення розмірів реалізації товарів, продукції, робіт чи послуг, та визначає ефективність роботи підприємства в цілому.

При формуванні політики управління заборгованості від дебіторів слід дотримуватись наступних етапів:

- здійснити аналіз заборгованості від дебіторів підприємства за попередній період;
- створити принципи кредитної політики відповідно до покупців товарів, продукції, робіт чи послуг також визначити можливі суми коштів, що інвестуються в заборгованість від дебіторів по споживчому чи товарному кредиту, формувати систему кредитних умов, створити стандарти оцінки покупців та замовників;
- створити процедуру інкасації заборгованості від дебіторів та

сформувати ефективну систему контролю за рухом заборгованості від покупців та замовників товарів, робіт, продукції та послуг;

- забезпечити використання сучасних форм фінансування заборгованості від дебіторів у діяльності суб'єкта господарювання.

Тобто складність обліку заборгованості від покупців та замовників товарів, продукції, робіт та послуг полягає в тому, аби не допустити прострочення строків платежу чи доведення дебіторської заборгованості до стану безнадійної. Добре організований облік обов'язково повинен мати систему рахунків, за допомогою якої можливо повною мірою отримати інформацію як про господарську діяльність в цілому так і у разі необхідності із конкретизацією про окремий вид діяльності.

Висновки до другого розділу

Досліджуючи та аналізуючи організацію та методику обліку заборгованості від дебіторів можна зробити наступні узагальнення:

1. Відповідальність відносно організації обліку та забезпечення фіксації фактів господарських операцій у первинних документах, зберігання оброблених документів, реєстрів синтетичного, аналітичного обліку та звітності протягом встановленого строку, але не менше ніж протягом 3 років несе керівник підприємства згідно з законодавством та установчих документів.

2. ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» в організації та веденні обліку керується Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, які представляють собою нормативно-правові акти, затверджені Міністерством фінансів України, що визначають принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечить міжнародним стандартам, а також наказом про облікову політику підприємства. Порівняльна характеристика національних положень стандартів бухгалтерського обліку із міжнародними наведена в Додатку Н.

3. Операції з обліку заборгованості від дебіторів здійснюється на

основі первинних документів та договорів, що є підтвердженням факту здійснення господарської операції.

4. Для відображення операцій стосовно дебіторської заборгованості ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» використовує рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», довгострокова заборгованість від дебіторів обліковується на рахунку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи». Аналітичний облік заборгованості від дебіторів ведеться по кожному дебітору, по видам заборгованості, термінами її виникнення й погашення.

РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТА ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ І ШЛЯХИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Контроль дебіторської заборгованості під час здійснення реалізації товарів

До контролю заборгованості від дебіторів підприємства як правило включають:

- контроль за станом та виникненням заборгованості від дебіторів;
- контроль по відстроченій та простроченій дебіторській заборгованості.

Беручи до уваги сучасний економічний стан конкуренції на ринку, традиційних методів відносно контролю заборгованості від дебіторів вже не достатньо. На нашу думку дані методи слід доповнювати, поглиблювати та розширяти аналітичними процедурами, що давало б можливість отримання інформації не тільки відносно факту появи заборгованостей, а й могла попередити появу безнадійної заборгованості. Тому пропоную підприємству запровадити та використовувати наступне:

- розрахувати ліміт дебіторської заборгованості і вже на основі нього розробити політику відносно кредитування покупців;
- проводити оцінку надійності дебіторів та вигідність для підприємства;
- здійснювати оцінку ефективності кредитної політики суб'єкта господарювання;
- прогнозувати грошові надходження від дебіторів підприємства використовуючи коефіцієнт інкасації.

Щоб інформація відносно заборгованості від дебіторів підприємства була повною та достовірною здійснювати контроль необхідно на всіх етапах прийняття та реалізації управлінських рішень.

При бюджетному управлінні функція управління полягає у

попередньому, поточному та наступному контролю. Суть попереднього контролю полягає в узгодженні параметрів фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання з умовами бізнес середовища, що є актуальними в сучасній економіці. Даний контроль здійснюється на етапі формування бюджетів, до початку запровадження прийнятих бізнес рішень.

На даному етапі оцінюють наявний товарний оборот та цільові продажі, для визначення необхідного розміру ресурсів. Наступним етапом є розрахунок розміру грошових коштів для інвестування в заборгованість від дебіторів за товарним кредитом. У випадку коли суб'єкт господарювання не має фінансової можливості здійснити інвестування в повному обсязі, то слід відкоригувати обсяги товарів, які можна продати в кредит [53].

Для фінансової ефективності операцій з продажів, в першу чергу слід розробляти та запроваджувати політику комерційного кредитування. На початковому етапі розробки даної політики здійснюється оцінка ринкової кон'юнктури та здійснюється вибір оптимальної політики, а саме між ліберальною (відстрочка платежів на значний термін) та жорсткою (мінімальна відстрочка платежів чи взагалі її відсутність). Наступним етапом є визначення ліміту заборгованості від дебіторів, здійснити оцінку надійності та вигідності дебіторів для суб'єкта господарювання, та оцінити ефективність кредитної політики.

Під поняттям оцінки вигідності та надійності покупців мається на увазі здійснення ретельної перевірки контрагентів до укладання договорів, та постійна перевірка фінансового стану протягом строку дії договору.

Для оцінки надійності покупців, слід здійснити аналіз таких характеристик:

- ринкових, тобто оцінити перспективи розвитку ринку, де працює покупець, стійкість ринкового становища контрагента, тривалість присутності даного суб'єкта господарювання на ринку;
- юридичних, здійснити аналіз діяльності контрагента протягом періоду існування та періоду співпраці з підприємством;

- фінансових, полягає в оцінці динаміки кредиторської заборгованості юридичної особи, поточну ліквідність активів та зобов'язань, у разі наявності заборгованості за попередній період оцінити її рівень;

- виробничих, аналіз наявності основних засобів, активів та чисельність робітників.

Суть контролю за рухом та своєчасністю інкасації заборгованості від дебіторів полягає в перевірці достовірності виникнення та ефективність погашення заборгованості від дебіторів, та визначення впливу на показники фінансової звітності.

Динаміка та структура заборгованості від дебіторів в більшості визначається ефективністю здійснення поточного моніторингу, якість розрахункових операцій і контроль платіжної дисципліни.

3.2. Економічний аналіз та доцільність своєчасного відображення операцій з роздрібною торгівлі.

Економічний аналіз забезпечує виконання функцій управління, адже тісно пов'язаний із ними. В сучасних ринкових відносинах суб'єктам господарювання слід починати свою діяльність з обґрунтованого бізнес плану, а для ефективного бізнес плану слід здійснити економічний аналіз. Це допомагає привернути увагу інвесторів, акціонерів та дає реальні можливості на отримання кредитів у разі необхідності. Тому приділяють значну увагу вивченню таких питань, як виявлення вподобань споживачів, оцінка незадоволених потреб, вивчення діяльності та відомостей відносно конкурентів, вивчення каналів збути товарів. Беручи до уваги ці дані розраховують плановий обсяг товарів, визначають орієнтовану ціну та розмір прибутку. Застосування економічного аналізу в функції обліку передбачає підвищення аналітичності. Адже це дає змогу запровадити ефективну та раціональну схему документообігу. В таблиці 3.1. наведено аналіз дебіторської заборгованості ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА».

Таблиця 3.1.

Аналіз динаміки дебіторської заборгованості ТОВ «ТБ «М'ЯСНА
ВЕСНА» за 2017-2020 роки

Показники	Роки				Абсолютне відхилення 2020 р. до 2017 р.	Темп зростання, 2020 р. до 2017 р. %
	2017	2018	2019	2020		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги:						
чиста реалізаційна вартість	18084	22625	22537	36777	14152	203,37
первісна вартість	18084	22625	22537	36777	14152	203,37
Інша поточна дебіторська заборгованість	8335	1221	2000	3184	-5151	38,20
Усього дебіторська заборгованість	26419	23846	24537	39961	13542	151,26

Найбільшу увагу аналізуючи дебіторську заборгованість варто приділяти заборгованості від дебіторів за товари, продукцію, роботи та послуги, адже вона займає найбільшу частину в дебіторській заборгованості і дає інформацію відносно розміру оборотних засобів суб'єкта господарювання, що зосереджені в розрахунках.

Економічний аналіз також використовується як контрольна функція обліку. Адже за допомогою методів та прийомів економічного аналізу можливо оцінити динаміку показників господарської діяльності підприємства, співвідношення між цими показниками, визначити зони можливих помилок в веденні обліку та звітності та запобігти можливим втратам.

Також маючи об'єктивну оцінку динаміки, стану та тенденцій розвитку діяльності суб'єкта господарювання дає змогу аудиторам краще зрозуміти бізнес клієнта, дослідити сфери для розвитку, використовувати найбільш ефективну програму перевірки та заощадити час на її здійснення. Тому варто аналізувати структуру дебіторської заборгованості, що ми і зробили дані аналізу ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2.

Аналіз структури дебіторської заборгованості ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ
БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» за 2017-2020 роки

Показники	Роки				Зміна структури		
	2017	2018	2019	2020	2018рік до 2017 року	2019рік до 2018 року	2020рік до 2019року
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги:							
чиста реалізаційна вартість	68,45	94,88	91,85	92,03	26,43	-3,03	0,18
первісна вартість	68,45	94,88	91,85	92,03	26,43	-3,03	0,18
резерв сумнівних боргів							
Інша поточна дебіторська заборгованість	31,55	5,12	8,15	7,97	-26,43	3,03	-0,18
Усього дебіторська заборгованість	100	100	100	100	-	-	-

Аналізуючи структуру заборгованості від дебіторів у ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» за 2017-2020рр. ми бачимо що відбулись значні зміни в структурі заборгованості. Проте найбільшу питому вагу як в 2017 так і в 2020 роках займає заборгованість дебіторів за товари і становить 68,45% і 92,03% відповідно. Найбільші зміни у структурі заборгованості від дебіторів ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» відбулись у 2018 році. Стрімке зростання дебіторської заборгованості за товари було спричинено зростанням обсягів реалізації товарів покупцям.

Дебіторська заборгованість надзвичайно важливе питання яке впливає на пряму на економічну діяльність будь-якого суб'єкта господарювання особливо, а саме заборгованість від дебіторів яка не повертається на протязі довгого терміну, тобто виникають сумніви, щодо її повернення в першу чергу поганим чином впливає на фінансовий стан підприємства, через що погіршується платоспроможність суб'єкта господарювання, через брак грошових коштів.

Саме через це надзвичайно важливим є коректне ведення документів

пов'язаних з розрахунками із дебіторами, вчасне оформлення первинної документації та заповнення договорів, наявність всіх реквізитів, своєчасна подача усього пакета документів до відділу бухгалтерії, здійснення контролю розрахунків, сплати за товари та продукцію, закриття дебіторської заборгованості.

Під час здійснення операції з реалізації товарів чи продукції бухгалтер підприємства яке здійснює постачання виписує первинні документи, а саме рахунок-фактура, товарна накладна, акт прийому виконаних робіт (послуг), товарно-транспортна накладна, накладна, податкова накладна. Документи створюються в двох екземплярах, один з них передається контрагенту, а один лишається у підприємства та являється підставою для виникнення заборгованості від дебіторів та підставою для записів в регістрах бухгалтерського обліку.

3.3. Удосконалення контролю дебіторської заборгованості та процесу реалізації на підприємстві

Щоб контроль за погашенням заборгованості від дебіторів ТОВ «ТБ «МЯСНА ВЕСНА» був більш ефективним та забезпечував потреби управлінського обліку та керівника підприємства пропоную використовувати в аналітичному обліку по контрагентам дані відносно планових строків погашення заборгованості, окремо виділяти облік продажу із відстроченою оплатою. Беручи до уваги досвід зарубіжних країн де застосовуються спеціальні відомості, які не є стандартизованими. Це дає змогу підприємствам пристосувати вигляд до особливостей підприємства для максимізації задоволення потреб кожного суб'єкта господарювання.

Проте складність запровадження даної відомості відповідно до міжнародних стандартів обліку у вітчизняному обліку полягає в тому, що необхідне узгодження між зарубіжною системою обліку та наявною вітчизняною, адже потребує уточнення на рівні законодавства економічної

сутності таких складових, як господарські засоби суб'єкта господарювання та джерела їх формування, методи оцінки, статей балансу, порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

Нестабільна економічна ситуація в нашій країні призвела до погіршення розрахунків між підприємствами, тобто зросли ризики при здійсненні реалізації із відстроченим платежем. Через недостатню платоспроможність зростає розмір заборгованості від дебіторів та зменшується кредиторська заборгованість, що призводить до порушень платіжного балансу.

Також слід зробити доповнення до поняття дебіторської заборгованості, адже згідно П(С)БО 10: «Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів і послуг та оцінюється за первісною вартістю». Проте поява заборгованості від дебіторів підприємства не варто завжди пов'язувати з доходом, адже дохід вимірюється сумою очікуваних грошових надходжень, а у випадку коли погашення заборгованості не планується у звітному періоді, то надходження наступних коштів чи матеріальних цінностей не можна вважати доходом [42].

При складанні фінансової звітності, а саме форми №2 «Звіт про фінансові результати» також слід розділити відображення доходу отриманого від реалізації в окремих рядках, для відповідності принципу збереження капіталу підприємства. Згідно із основ складання та подання фінансової звітності суб'єкт господарювання може використовувати одну із чотирьох видів вартості (історичну, поточну, теперішня вартість та вартість реалізації). Але ми вважаємо, що не для всіх заборгованостей доцільно використовувати дану вартість. Саме тому метою обліку заборгованості від дебіторів не допущення прострочення строків платежу та запобігання появи безнадійної заборгованості.

Велика кількість проблем які не вирішені, недостатня ступінь дослідження сучасних змін в економічній сфері, та важливість практичного

значення даних проблем говорять про актуальність та необхідність проведення подальших досліджень відносно обліку не тільки заборгованості від дебіторів а й оборотних активів в цілому. При прийнятті управлінських рішень, важливим питанням є наявність об'єктивної та повної інформації що пов'язана із заборгованістю від дебіторів.

На нашу думку слід доповнити змінами П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», з метою чіткого розмежування понять короткострокової та довгострокової заборгованостей. Адже вони обліковуються на різних рахунках бухгалтерського обліку, що не зазначено в даному стандарті.

Використовувати лише комп'ютерну програму для здійснення обліку розрахунків відносно заборгованостей на нашу думку недостатньо. Тому з метою удосконалення обліку при автоматизованій системі обліку пропоную здійснити наступне:

- створити інформаційну базу учасників розрахунків пов'язаних із заборгованістю від дебіторів;
- здійснити звірку в електронному вигляді взаємних вимог і зобов'язань з метою вибору найбільш раціонального способу погашення заборгованостей;
- проводити у разі можливості взаємозаліки зменшуючи розмір заборгованостей;
- вести облік проведених взаєморозрахунків.

Тому пропоную до рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» субрахунок 364 «Розрахунки за відстроченими платежами» обліковувати розрахунки по заборгованістю від дебіторів за продукцію виконання зобов'язань за якою було відстрочено згідно договорів. Це дасть можливість підвищити ефективність контролю за заборгованістю від дебіторів і відобразить суми заборгованостей, за яким варто нарахувати резерв сумнівного боргу.

З метою удосконалення обліку заборгованості від дебіторів факторинг здійснювати по операційній дебіторській заборгованості, облік якої

здійснюється на рахунках 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» та 371 «Розрахунки за виданими авансами». Відносно інших видів дебіторської заборгованості використання факторингу буде неправомірним.

Висновки до третього розділу

Створення та функціонування ефективної системи контролю відносно дебіторської заборгованості потребує чіткої класифікації, досконалої оцінки та ефективний аналітичний облік. Для отримання інформації відносно стану розрахунків з покупцями на різних рівнях деталізації та узагальнення. Розробка моделі співвідношення між дебіторською і кредиторською заборгованостям та інструментів для можливості швидкого та якісного реагування на негативні явища що впливають на стан цих заборгованостей. Важливість вдосконалення методів розрахунку резерву сумнівних боргів, політики управління заборгованості від покупців для більш ефективної діяльності підприємства та збільшення обсягів реалізації товарів.

Управління заборгованістю від дебіторів має безпосередній вплив на отримання прибутку суб'єктом господарювання і передбачає розроблення та запровадження дисконтної та кредитної політики відносно малоефективних дебіторів та запровадження дій щодо прискорення повернення боргів, чи умов продажу що гарантують надходження заборгованості від контрагентів.

Завдання контролю полягають в зміцненні правопорядку та законності фінансової дисципліни, підвищення ефективності господарської діяльності, виявлення способів удосконалення роботи суб'єктів господарювання.

Важливе значення для мінімізації заборгованості від дебіторів має економічний аналіз. У ТОВ «ТБ «М'ЯСНА ВЕСНА» на даний момент наявна негативна тенденція, відносно збільшення заборгованості від дебіторів.

Здійснення своєчасного контролю та аналізу стану розрахунків стосовно заборгованостей є важливою умовою достовірності інформації та відповідності законодавству. Варто дещо змінити у П(С)БО 10 «Дебіторська

заборгованість», а саме розмежувати поняття короткострокової та довгострокової заборгованостей від дебіторів. Адже їх облік ведеться на різних рахунках бухгалтерського обліку, але це не зазначено в стандарті. І ще варто вказати що довгострокова заборгованість є необоротним активом, а поточна заборгованість від дебіторів є оборотним активом.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У магістерській дипломній роботі наведено основні теоретичні аспекти, узагальнено та запропоновано вирішення науково-практичних завдань, що полягають у дослідженні та розробці науково-методичних підходів стосовно вдосконалення обліку заборгованості від дебіторів.

Аналізуючи всі проведені дослідження стосовно обліку, контролю, аналізу, особливостей обліку заборгованості від дебіторів можна зробити такі висновки:

1. Облік дебіторської заборгованості являється одним з найбільш суперечливих і складних питань українського обліку, це пов'язано з існуванням та появою проблеми не платежів. В дипломній роботі було розкрито економічний зміст таких термінів як: «дебіторська заборгованість», «сумнівна дебіторська заборгованість», «претензія», «збиток», зазначено взаємозв'язок між даними поняттями та розкрито особливості обліку при роздрібній торгівлі.

2. Визначення поняття дебіторської заборгованості дає уявлення стосовно економічної природи заборгованості від дебіторів та визначає її місце в бухгалтерському обліку.

3. Аналізуючи економічну та облікову літературу було виявлено, що класифікації стосовно заборгованостей є неповними та здійснюються по одній ознаці. Тому запропоновано здійснювати класифікацію заборгованості від дебіторів в залежності від строків погашення та операційного циклу.

4. Різnobічність стосовно поглядів відображення даних операцій з обліку розрахунків в бухгалтерському обліку викликана суперечливістю нормативно-правової бази

5. Для організації ефективного обліку суб'єкту господарювання необхідно розробити і затвердити: графік документообігу, наказ про облікову політику, порядок заповнення первинних документів.

6. Для удосконалення контролю стосовно розрахунків з дебіторами

необхідна звірка залишків дебіторської заборгованості, актів звірки для перевірки відповідності даних між контрагентами.

7. Для прийняття управлінських рішень важливим є об'єктивність та повнота інформації, що пов'язана з дебіторською заборгованістю. Вирішення даних проблемних питань допоможе вдосконалити організацію та методіку обліку дебіторської заборгованості.

Наявність ефективної системи контролю з дебіторами вимагає чіткої та досконалої класифікації заборгованості від дебіторів, уніфікація методів оцінки та документів для аналітичного обліку. Що дасть змогу накопичувати інформацію стосовно дебіторської заборгованості на різних рівнях узагальнення та деталізації.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : Наказ Міністерства фінансів України № 237 від 08 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20 жовтня 1999 р. № 246, втратив чинність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
5. План рахунків бухгалтерського обліку, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291.
6. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті. Затверджено Постановою Правління Національного банку України від 21 січня 2004 р. N 22.
7. Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління Національного банку України від 15.12.04р. № 637. Дата оновлення: 01.01.2021. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>
8. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг від 06.07.1995 № 265/95-В // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 26.02.2018).
9. ДСТУ 4303:2004 «Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та

визначення понять» від 1 липня 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.profiwins.com.ua/ru/directories1/dstu4303.html>.

10. Апопій В.В., Копич І.М. Система регулювання внутрішньої торгівлі України : монографія / [В.В. Апопій, І.М. Копич, О.Г. Біла та ін.]; за ред. В.В. Апопія та І.М. Копича. – К. : Академвидав, 2018. – 424 с.

11. Банківська енциклопедія / Під ред. Мороза А.М. – К.: Ельтон, 2018. – 328 с

12. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств / М.Д. Білик // Фінанси України. – 2015. – № 3. – С. 117–128.

13. Бондарчук Н. В. Теоретико-методичні основи бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості / Н. В. Бондарчук, Л. М. Васильєва // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2016. - Вип. 16(1). - С. 135-138.

14. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студ. спец. «Облік і оподаткування». Житомир: ЖІТІ, 2017 48-52 с. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk626249.pdf>

15. Волкова Н. А. Аналітичне обґрунтування створення зворотної вертикальної інтеграції підприємств АПК [Електронний ресурс] / Н. А. Волкова, А. Л. Коляда // Економіка та суспільство. – 2017. – №8. – Режим доступу до журналу: <http://economyandsociety.in.ua/journal-8/15-stati-8/780-volkova-n-akolyada-a-1>

16. Волкова Н. А. Аналітичні аспекти ефективності управління оборотними активами підприємств / Н. А. Волкова // Реформування економіки України: стан та перспективи: збірник матеріалів VII міжнародної науковопрактичної конференції. – Київ: МІБО КНЕУ, 2012. – С. 25-27.

17. Волкова Н. А. Методика сучасного аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств/ Н. А. Волкова // Вісник соціально-економічних досліджень: збірник наукових праць / гол. ред. М. І. Звєряков; Одеський держ. екон. ун-т. - Одеса: ОДЕУ, 2019. - Вип. 35. - С. 305-308.

18. Волкова Н. А. Теоретичні та практичні засади аналітичних досліджень конкурентоздатності підприємств / Н. А. Волкова // Аналітичні методи дослідження конкурентоздатності суб'єктів господарювання: монографія / за ред. Волкової Н. А. – Одеса: Кримполіграфпапір, 2017. – С. 172-214.

19. Волчек Р.М. Розробка варіантів стратегічних змін у системі антикризового управління харчовими підприємствами : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Волчек Руслан Миколайович. — Одеса, 2018. — 203 с.

20. Галух А. О. Чернецька О. В, Проблеми обліку дебіторської заборгованості/ Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств» присвячена 100-річчю заснування Дніпровського державного аграрно -економічному університету (13-14 травня 2021 року м. Дніпро) Дніпро : ННІЕ, 2021. – С.13-15.

21. Галух А. О. Волчанська Л.В. Проблемні аспекти законодавчого регулювання обліку дебіторської заборгованості та її оцінки для своєчасного прийняття управлінських рішень і забезпечення економічної стійкості підприємства «Наукові та прикладні аспекти удосконалення обліково-фінансового забезпечення підприємств в умовах нестійкої економіки» колективна монографія Дніпро 2021 – С.33-43.

22. Галух А. О. Чернецька О. В. Особливості обліку товарів роздрібною торгівлі/ Матеріали науково-практичної конференції молодих вчених і студентів «Молоді науковці-аграрники: традиційні й нові аспекти досліджень» - Том1., 2021ю – С.50-52.

23. А.Галух, Л. Волчанська Особливості обліку реалізації товарів в інтернет-торгівлі/ збірник тез XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» 2 том 28-29 жовтня 2021 року – С. 13-14.

24. Гамма Т. М. Критерії оцінки економічної ефективності

інтеграційних процесів у харчовій промисловості / Т. М. Гамма // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2015. – № 3 (80). – С. 181-192.

25. Горбачова, О. М. Облік і аналіз дебіторської заборгованості: проблеми та шляхи їх вирішення [Текст] / О. М. Горбачова, Л. В. Лахай // Торгівля і ринок. – 2010. – № 30. – Т.2. – С. 392-399. - Режим доступу: <https://op.edu.ua/ibeit>.

26. Дідоренко Т. В. Завдання та принципи побудови обліку розрахунків з покупцями і замовниками / Т. В. Дідоренко, І. М. Белова // Сталий розвиток економіки. - 2017. - № 3. - С. 217-220. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2015_3_3

27. Євдокимов В.В. Корпоративні інформаційні системи: проблеми впровадження та аналіз ефективності / В.В. Євдокимов. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Npkntu_e/2009_16_1/stat_16_1/38.pdf.

28. Жук М.Г. Проблеми та шляхи удосконалення обліку й аудиту дебіторської заборгованості та резерву сумнівних боргів. // Майбутнє – аудит: Матеріали першої спільної науково – практичної спілки аудиторів України і ВУЗів. – 2004. – С.168.

29. Завгородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. – 2-ге вид. – Львів: «Центр Європи», 2017. – 576 с.

30. Иванов Г.Г. Экономика и организация деятельности торгового предприятия : [учебное пособие] /Г.Г. Иванов и др. ; под общ. ред. А.Н. Соломатина. – М. : ИНФРА-М, 2016. – 295 с.

31. Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит». / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2018. – 680 с.

32. Коблянська О.І. Методологічні аспекти обліку та аудиту дебіторської заборгованості. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, сер. Економіка -2017-№77-78 –С.28-34.

33. Коляда А.Л. Аналітичне забезпечення управління ефективністю

функціонування м'ясопереробних підприємств : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Коляда Анастасія Леонідівна. — Одеса, 2016. — 230 с.

34. Котляр М.Л. Управління дебіторською заборгованістю як важливий чинник підвищення фінансової стійкості підприємств Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, сер. Економіка -2004-№70. –С.47-49.

35. Кузик Н.М. Особливості інвентаризації розрахунків з дебіторами / Н.М. Кузик, О.В. Боярова, Л.С. Свида /актуальні проблеми розвитку економіки в умовах глобалізації / Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (26-27 квітня 2018 р.). Тернопіль-Чортків.

36. Купріна Н.М. Облік дебіторської заборгованості з позиції концепції збереження капіталу / Н.М. Купріна // Наукові праці Кіровоград. нац. 106 техн. ун-ту [Економічні науки] : зб. наук. пр. ; вип. 16, ч. 1. – Кіровоград, 2019. – С. 190–193.

37. Левицька С.О. Комп'ютеризація облікового процесу: стан, проблеми та напрями подальшого впровадження. / С.О. Левицька, О.С. Чернікова // Науковий вісник - Національний університет водного господарства та природокористування, 2019 р. – Вип. 3(47). – С. 387-392. (Секція Економіка).

38. Лігоненко Л.О. Антикризове управління торгівельним підприємством: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук: спец. 08.06.01 —Економіка торгівлі та послуг / Л.О. Лігоненко. – К., 2017. – 34 с.

39. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник. - Київ: Видавництво «Центр навчальної літератури», 2016. - 528с.

40. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Навч.посібник. - К.: Центр навчальної літератури. – 2018.- 623 с.

41. Лишиленко О. В. Бухгалтерський фінансовий облік. навч. посіб. / О.В. Лишиленко – К. : Центр учбової літератури, 2014. –528 с. – Режим доступу: https://www.studmed.ru/lishilenko-ov-buhgalterskiy-oblk_74d8926.html

42. Лучко М.Р., Остап'юк М.Я., Даньків Й.Я. та ін. Фінансовий облік: первинна документація та облікова реєстрація: Навч.пос. – К.: Знання, 2017. – 319с.
43. Макаров В., Белоусов М. Теория бухгалтерского учета / В.Макаров, М.Белоусов. – М: Госфиниздат, 2016. – 288 с.
44. Марусяк Н. Л. Дебіторська та кредиторська заборгованості як основні регулятори кругообігу оборотного капіталу підприємства / Н. Л. Марусяк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 2. – Т. 2. – С. 139–142. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/26_2018_ukr/59.pdf.
45. Махота А.В., Леонова Ю.О. Бухгалтерський облік та аналіз розрахунків із дебіторами / А.В. Махота, Ю.О. Леонова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7044/202.pdf>.
46. Новицька Н.В. Облікова політика як інструмент організації бухгалтерського обліку розрахункових операцій / Н.В. Новицька // Економіка та держава. – 2017. – № 12. – С. 96–99.
47. Пальчук П.М. Ліцензування торговельної діяльності в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / П.М. Пальчук. – К., 2018. – 224 с.
48. Пархоменко В.М., Баранцев П.П. Реформування бухгалтерського обліку в Україні: Положення (стандарти), плани рахунків, реєстри бухгалтерського обліку, 400 типових кореспонденцій. Відповіді на запитання. Коментарі. – Ч. 4. – Луганськ, 2016. – 640 с.
49. Пономаренко Н.М. Організаційно-методичні аспекти обліку розрахункових операцій підприємства /Н.М. Пономаренко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – Вип. 1(45). – Т. 2 –С. 116–120 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi/cgiirbis_64.exe.
50. Саньоцька Н. Вдосконалення облікового процесу за умов

використання інформаційних технологій. / Неля Саньочка [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.library.tane.edu.ua/images/nauk_vydannya/59.pdf/

51. Сливка Я.В. Проблематика використання термінів «продаж», «реалізація», «збут» / Я.В. Сливка // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : міжнародний збірник наукових праць. Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – 2017. – Вип. 2 (20). – С. 434–447.

52. Сопко В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : [підручник] / В.В. Сопко, В.П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2015. – 258 с. – Режим доступу: <http://lib.istu.edu.ua/index.php?p=23&id=404&par>

53. Сосновська І. Формування системи управління економічною безпекою виробничогосподарської діяльності м'ясопереробних підприємств [Електронний ресурс] / І. Сосновська // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2015. – Вип. 2 (13). – С. 210-218.

54. Супрунова І.В. Особливості організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості / І.В. Супрунова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pbo.ztu.edu.ua/article/download/36623/38693>.

55. Сучасний економічний аналіз і прогнозування (мікро- та макрорівень) : [навч. посіб.] / [А.В. Калина, М.Л. Конєва, В.О. Яценко]. – К. : МАУП, 2017. – 272 с.

56. Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології в обліку [навч. посіб.] / Л.О. Терещенко, І.І. Матієнко-Зубенко— К.: КНЕУ, 2004. — 187 с.

57. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : [підручник] / Н.М. Ткаченко. –3-тє вид., перероб. та доп. – К. : Алерта, 2018. – 926 с.

58. Фоміна О.В. Облік і аудит в управлінні продажами товарів : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / О.В. Фоміна ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2018. – 21 с.

59. Царенко О.М. Економічний аналіз діяльності підприємств промислового комплексу: Навч. посіб. – Суми, 2017. – 256 с.
60. Цегельник Н.І. Формування облікової політики підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості в системі розрахунків із покупцями / Н.І. Цегельник // Облік і фінанси. – 2018. – № 4. – С. 77–81.
61. Цегельник Н. І. Формування облікової політики підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості в системі розрахунків з покупцями / Н. І. Цегельник // Облік і фінанси. - 2014. - № 4. - С. 77-81. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2014_4_13
62. Чабанюк О.М. Облік товарів у системі управління підприємств роздрібною торгівлі / О.М. Чабанюк, Н.О. Юганович // Науковий вісник НЛТУ України. – 2019. – Вип. 23.3. – С. 297–301.
63. Шредер Н.Г. Бухгалтерский учет в оптовой и розничной торговле / Н.Г. Шредер, О.И. Сосиаускене, Л.Ф. Терентьева. - М.: Издательство «Альфа-Пресс». 2005. — 240 с.
64. Ярошенко А.С. До питання обліку товарів на підприємствах / А.С. Ярошенко [Електронний ресурс]. –Режим доступу : <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789.pdf>.
65. Halukh A. A. Accounting for calculations with buyers and customers /Матеріали XV Міжвузівської науково-практичної конференції «Підготовка фахівців на шляху до євроінтеграції: проблеми та перспективи» - С.26-27.

ДОДАТКИ

Оцінка майна капіталу ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА
ВЕСНА» за 2016-2020 рр., тис. грн.

№ з/п	Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % 2020 р. до 2016 р.
	Майно - усього	40740,0	42777,0	42045,0	50310,0	66108,0	162,27
1	Необоротні активи	5681,0	7397,0	7182,0	10858,0	15729,0	276,87
1.1	Основні засоби	5174,0	6172,0	5130,0	8321,0	9285,0	179,45
1.2	Довгострокові біологічні активи	-	-	-	-	-	-
2	Оборотні активи	35059,0	35380,0	34863,0	39452,0	50379,0	143,70
2.1	Запаси	9884,0	3648,0	4093,0	4336,0	5534,0	55,99
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	17930,0	26419,0	23846,0	24537,0	39961,0	222,87
2.3	Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	7118,0	5188,0	6791,0	10440,0	4748,0	66,70
2.4	Інші оборотні активи	-	-	-	-	-	-
2.5	Витрати майбутніх періодів	127,0	125,0	133,0	138,0	135,0	106,30
3	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	-	-	-	-	-	-
	Капітал- усього	40740,0	42777,0	42045,0	50310,0	66108,0	162,27
4.	Власний капітал	(14385,0)	(15748,0)	(19079,0)	(24039,0)	(38881,0)	270,29
4.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	100,00
5.	Зобов'язання і забезпечення	55125,0	58525,0	61124,0	74349,0	104989,0	190,46
5.1	Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-
5.2	Поточні зобов'язання	55125,0	58525,0	61124,0	74349,0	104989,0	190,46
5.3	Поточна кредиторська заборгованість	54971,0	58349,0	59668,0	71987,0	101773,0	185,14
5.4	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-	-	-

Додаток Б

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ТОВ
«ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА» за 2016-2020 рр.

№ з/п	Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % (відхилення, +/-) 2020 р. до 2021 р.
<i>Вихідна інформація, тис. грн</i>							
1	Вартість основних засобів на початок року	10654,0	11185,0	12761,0	14158,0	20430,0	191,76
2	Надійшло за рік	1987,0	2220,0	2851,0	6429,0	6919,0	348,21
3	Вибуло за рік	26,0	644,0	1454,0	157,0	29,0	111,54
4	Вартість основних засобів на кінець року	11185,0	12761,0	14158,0	20430,0	27320,0	244,26
5	Нараховано амортизації за рік	384,0	578,0	2439,0	3081,0	5926,0	1543,23
6	Знос основних засобів: а) на початок року	5627,0	6011,0	6589,0	9028,0	12109,0	215,19
	б) на кінець року	6011,0	6589,0	9028,0	12109,0	18035,0	300,03
<i>Показники руху основних засобів</i>							
7	Річний приріст(+) або зменшення(-), тис.грн.	531,00	1576,00	1397,00	6272,00	6890,00	1297,55
8	Темп зростання (зниження), %	104,98	114,09	110,95	144,30	133,72	28,74
9	Темп приросту (зменшення), %	4,98	14,09	10,95	44,30	33,72	28,74
10	Коефіцієнт оновлення, %	17,76	17,40	20,14	31,47	25,33	7,56
11	Коефіцієнт вибуття, %	0,24	5,76	11,39	1,11	0,14	-0,10
12	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	5,71	8,59	11,44	3,29	3,97	-1,74
13	Коефіцієнт заміни (простого відтворення), %	1,31	29,01	51,00	2,44	0,42	-0,89
14	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	26,72	70,99	49,00	97,56	99,58	72,86
15	Період обороту, років	28,44	20,71	5,52	5,61	4,03	14,17
<i>Показники функціонального стану основних засобів</i>							
16	Коефіцієнт зносу, %: а) на початок року	52,82	53,74	51,63	63,77	59,27	6,45
	б) на кінець року	56,42	58,91	70,75	85,53	88,28	31,86
17	Коефіцієнт придатності, %: а) на початок року	47,18	46,26	48,37	36,23	40,73	-6,45
	б) на кінець року	43,58	41,09	29,25	14,47	11,72	-31,86

Фінансові результати діяльності ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК
«М'ЯСНА ВЕСНА» за 2016-2020 рр. тис. грн.

№ з/п	Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % 2020 р. до 2016р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	370350,00	501252,00	423274,00	518370,00	595204,00	160,71
2	Операційні витрати, у тому числі: а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	(337448,00)	(472224,00)	(377439,00)	(457225,00)	(517624,00)	153,39
	б) адміністративні витрати;	(5959,00)	(7977,00)	(11440,00)	(15184,00)	(19385,00)	325,31
	в) витрати на збут;	(18732,00)	(21413,00)	(34250,00)	(52154,00)	(76607,00)	408,96
	г) інші операційні витрати.	(3116,00)	(3232,00)	(1759,00)	(1284,00)	(1932,00)	62,00
3	Валовий прибуток (збиток)	707798,00	973476,00	800713,00	975595,00	1112828,00	157,22
4	Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	191,12	194,21	189,17	188,20	186,97	-4,15
5	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	13010,00	(1504,00)	127,00	(5906,00)	(18063,00)	-138,84
6	Фінансові та інвестиційні доходи	11,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7	Фінансові та інвестиційні витрати	(1477,00)	(146,00)	(2386,00)	(37,00)	(7,00)	0,47
8	Фінансовий результат до оподаткування	11544,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9	Витрати (дохід) з податку на прибуток	(2078,00)	287,00	983,00	70,00	3231,00	-155,49
10	Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	-	-	-	-	-	-
11	Чистий прибуток (збиток)	9466,00	(1363,00)	(2189,00)	(4960,00)	(14839,00)	-24305,00
12	Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2,56	(0,27)	(0,52)	(0,96)	(2,49)	-5,05
16	Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	1,34	(0,14)	(0,27)	(0,51)	(1,33)	-2,67

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК
«М'ЯСНА ВЕСНА» за 2016-2020 рр..

№ з/п	Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % 2020 р. до 2016 р.
1. Показники структури капіталу							
1.1	Коефіцієнт автономії	-0,35	-0,37	-0,45	-0,48	-0,59	166,57
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	1,35	1,37	1,45	1,48	1,59	117,37
1.3	Коефіцієнт фінансування	-0,26	-0,27	-0,31	-0,32	-0,37	141,92
1.4	Коефіцієнт фінансового ризику	-3,83	-3,72	-3,20	-3,09	-2,70	70,46
1.5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	100,00
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	-	-	-	-	-	-
2. Показники стану оборотних активів							
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	- 20066,00	- 23145,00	- 26261,00	- 34897,00	- 54610,00	272,15
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	-0,57	-0,65	-0,75	-0,88	-1,08	189,39
2.3	Коефіцієнт забезпеченості запасів	-2,03	-6,34	-6,42	-8,05	-9,87	486,08
2.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	-0,82	-0,62	-0,57	-0,79	-0,21	25,08
3. Показники стану основного капіталу							
3.1	Коефіцієнт реальної вартості майна	0,37	0,23	0,22	0,25	0,22	60,65
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,13	0,14	0,12	0,17	0,14	110,59
3.3	Коефіцієнт накопичення амортизації	0,54	0,52	0,64	0,59	0,66	123,07
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	6,17	4,78	4,85	3,63	3,20	51,90

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «ТОРГІВЕЛЬНИЙ БУДИНОК «М'ЯСНА ВЕСНА»

№ з/п	Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % (відхилення ,+;-) 2020 р. до 2021 р.
1. Оцінка ліквідності							
1.1	Високоліквідні активи (А1)	7118,00	5188,00	6791,00	10440,00	4748,00	66,70
1.2	Середньо ліквідні активи (А2)	17930,00	26419,00	23846,00	24537,00	39961,00	222,87
1.3	Низько ліквідні активи (А3)	9884,00	3648,00	4093,00	4336,00	5534,00	55,99
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	54971,00	58349,00	59668,00	71987,00	101773,00	185,14
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	154,00	176,00	180,00	250,00	236,00	153,25
1.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	-	-	-	-	-	-
2. Оцінка платоспроможності							
2.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,13	0,09	0,11	0,14	0,05	35,02
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	0,45	0,54	0,50	0,47	0,43	93,72
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	0,64	0,60	0,57	0,53	0,48	75,45
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	0,74	0,73	0,69	0,68	0,63	85,20
3. Оцінка оборотності оборотних активів							
3.1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	370350,00	501252,00	423274,00	518370,00	595204,00	160,71
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	32769,00	35219,50	35121,50	37157,50	44915,50	137,07
3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	11,30	14,23	12,05	13,95	13,25	117,25
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,09	0,07	0,08	0,07	0,08	85,29
3.5	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	32	25	30	26	27	85

Додаток Ж

№ з/п	Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Відношення у % 2020 р. до 2016 р.
Вихідна інформація, тис. грн.							
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	370350,0 0	501252,0 0	423274,0 0	518370,00	595204,00	160,71
2	Операційні витрати	27807,00	32622,00	47449,00	68622,00	97924,00	352,16
3	Середньорічна вартість капіталу	38285,50	41758,50	42411,00	46177,50	58209,00	152,04
4	Середньорічна вартість необоротних активів	(14204,5 0)	(15066,5 0)	(17413,5 0)	(21559,00)	(31460,00)	221,48
5	Середньорічна вартість оборотних активів	5516,50	6539,00	7289,50	9020,00	13293,50	240,98
6	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	9319,00	6766,00	3870,50	4214,50	4935,00	52,96
7	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	16700,00	22174,50	25132,50	24191,50	32249,00	193,11
8	Середньорічна вартість власного капіталу	- 14204,50	- 15066,50	- 17413,50	-21559,00	-31460,00	221,48
9	Середньорічна величина кредиторської заборгованості	52342,50	56660,00	59008,50	65827,50	86880,00	165,98
Показники ділової активності							
10	Загальний коефіцієнт обертання капіталу	9,67	12,00	9,98	11,23	10,23	105,71
11	Фондовіддача необоротних активів, грн	-26,07	-33,27	-24,31	-24,04	-18,92	72,56
12	Коефіцієнт обертання оборотних активів	67,13	76,66	58,07	57,47	44,77	66,69
13	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	5	5	6	6	8	150
14	Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	39,74	74,08	109,36	123,00	120,61	303,48
15	Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	9	5	3	3	3	33
16	Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	22,18	22,60	16,84	21,43	18,46	83,22
17	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	16	16	21	17	20	120
18	Коефіцієнт обертання власного капіталу	-26,07	-33,27	-24,31	-24,04	-18,92	72,56
19	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	-14	-11	-15	-15	-19	138
20	Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	0,53	0,58	0,80	1,04	1,13	212,16
21	Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	678	625	448	345	319	47

**Матриця визначення рейтингів фінансових показників для
господарюючих суб'єктів**

№ з/п	Показник	Рейтинг										
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Показники ліквідності											
1.1	Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	0-0,1	0,1-0,2	0,2-0,3	0,3-0,4	0,4-0,5	0,5-0,7	0,7-0,9	0,9-1,1	1,1-1,3	1,3-1,5	>=1,5
1.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0-0,05	0,05-0,1	0,1-0,15	0,15-0,2	0,2-0,3	0,3-0,4	0,4-0,5	0,5-0,6	0,6-0,7	0,7-0,8	>=0,8
2	Показники ділової активності											
2.1	Період оборотності дебіторської заборгованості, днів (тривалість одного обороту дебіторської заборгованості)	>240	220-240	200-220	180-200	160-180	140-160	120-140	100-120	80-100	60-80	<=60
2.2	Період оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів, днів	>280	250-280	220-250	190-220	160-190	140-160	120-140	100-120	80-100	60-80	<=60
2.3	Період оборотності активів, днів	>1080	960-1080	840-960	720-840	600-720	540-600	480-540	420-480	360-420	300-360	<=300
3	Показники фінансової незалежності											
3.1	Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	100	95-100	90-95	85-90	80-85	75-80	70-75	60-70	45-60	25-45	0-25
3.2	Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	0	0-1	1-2	2-4	4-6	6-8	8-11	11-15	15-20	20-30	>=30

Продовження додатку Л

№ з/п	Показник	Рейтинг										
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4	Показники рентабельності											
4.1	Рентабельність продажу, %	<-10	-10 - -6	-6 - -3	-3 - - 1	-1 - -0	0 - 1	1-3	3-5	5-7	7-10	>=10
4.2	Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	<-12	-12 - -8	-8 - -5	-5 - - 2	-2 - 0	0 - 1	1 - 2	2 - 3	3 - 4	4 - 5	>=5
4.3	Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	<-8	-8 - - 6	-6 - -4	-4 - - 2	-2 - 0	0 - 2	2 - 4	4 - 6	6 - 8	8 - 10	>=10
5	Інші показники											
5.1	Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	95- 100	90- 95	85- 90	80- 85	75- 80	70- 75	60- 70	50- 60	40-50	20- 40	0-20
5.2	Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	>70	60- 70	50- 60	40- 50	30- 40	20- 30	15- 20	10- 15	5-10	0-5	=0

Інформаційна база дебіторської заборгованості

№ з/п	Група інформації	Джерела інформації
1	Первинні документи	Накладні, рахунки-фактури, податкові накладні, товарно-транспортні накладні, ПКО, ВКО.
2	Дані рахунків бухгалтерського обліку	16 «Довгострокова дебіторська заборгованість», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 38 «Резерв сумнівних боргів».
3	Облікові реєстри	Відомості обліку дебіторської заборгованості.
4	Фінансова звітність	№1 «Баланс», ф.№3 «Звіт про рух грошових коштів», ф.№5 «Примітки до річної фінансової звітності».
5	Статистична звітність	Ф.№1 – підприємництво «Звіт про основні показники діяльності підприємства», ф.№1-Б «Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість», ф.№1-П (термінова) «Терміновий звіт про виробництво промислової продукції (робіт, послуг)».
6	Інші джерела	Фінансовий план, поточні матеріали планово-економічного відділу, інші необлікові матеріали.

Порівняльна характеристика концептуальних основ міжнародних та національних стандартів обліку дебіторської заборгованості

Ознака	П(С)БО	МСБО (МСФЗ)
Визначення	Дебіторська заборгованість - сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.	За МСБО 32 дебіторська заборгованість визначається як фінансовий актив. Визначення дебіторської заборгованості не надається
Визнання Заборгованості від дебіторів	Заборгованість від покупців визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума (п.5 П(С)БО 10)	Визнання фінансового активу відбувається тоді, коли організація стає стороною контракту (договори), при виникненні зобов'язання по фінансовому інструменту.
Методи оцінки дебіторської заборгованості	При зарахуванні на баланс дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги оцінюється за первісною вартістю, а на дату балансу – за чистою реалізаційною вартістю.	При первісному визнанні фінансового активу їх слід оцінювати за собівартістю, яка є справедливою вартістю компенсації, наданої або отриманої за них.
Класифікація дебіторської заборгованості	Класифікація заборгованості від дебіторів за реалізовані товари, продукцію, виконані роботи та надані послуги здійснюється групуванням дебіторської заборгованості за строками її непогашення: <ul style="list-style-type: none"> • поточна заборгованість від дебіторів • довгострокова заборгованість від дебіторів. 	За МСБО 39 дебіторська заборгованість поділяється на: <ul style="list-style-type: none"> • ініційовану підприємством; • не ініційовану.
Відображення у звітності	Відображення дебіторської заборгованості у звітності здійснюється за чистою реалізаційною вартістю.	Не вимагають відображення дебіторської заборгованості в балансі за винятком резерву сумнівної заборгованості .